

Afdeling	: Ruimte & Economie	B&W-voorstel: DJ-9339
Naam opsteller voorstel	: Pierre Heuts (0495-575242)	Zaaknummer: 9332
Portefeuillehouder	: A.F. (Frans) van Eersel	Publicatie: Openbaar

Onderwerp

Strategische Investeringsagenda en uitwerking Provinciaal Omgevingsplan Limburg

Voorstel

1. Met de Strategische Investeringsagenda (SIA) in te stemmen.
2. Met de uniforme concept-raadsinformatiebrief SIA en regionale POL-visies in te stemmen.

Inleiding

Op 12 mei 2016 is in Provinciale Staten de motie Werrij aangenomen. In deze motie is gevraagd naar een samenhangende strategische investeringsagenda met regionale plannen voor de economische versterking van Midden-Limburg en een daarbij passende, eenduidige structuur.

In het kader van de uitvoering van deze motie is de Strategische Investeringsagenda (SIA) Midden-Limburg uitgewerkt die zowel in het bestuurlijk overleg van het SML-werkveld Economie als het Netwerkberaad is vastgesteld. Volgens afspraak in het Netwerkberaad worden de colleges van B&W verzocht in te stemmen met de SIA. Daarnaast de raad middels een uniforme raadsinformatiebrief –waarin ook aandacht wordt besteed aan de stand van zaken van de POL-uitwerkingen- te informeren. Het verzoek van het Netwerkberaad is inclusief bijlagen bijgevoegd.

Beoogd effect/doel

Het doel is om door middel van uitvoering van de SIA te komen tot regionaal economische structuurversterking.

Weert, 30 augustus 2017 De directeur, Soort besluit: Besluit college	S		B	W	W	W	W
				FvE	PS	GG	MvdH
	akkoord						
	bespreken						
19-09-17							

In te vullen door het B&W secretariaat:

- Akkoord
 Akkoord met tekstuele aanpassing door portefeuillehouder
 Anders, nl.:

- Niet akkoord
 Gewijzigde versie

- A-stuk
 B-stuk
 C-stuk

Beslissing d.d.: 19-9-2017 Nummer: 12

De secretaris,

Argumenten

1.1 De SIA is vanuit een gezamenlijk belang vastgesteld.

De SIA beschrijft onze regionale ambities en laat zien waar de mogelijkheden en kansen voor samenwerking en economische versterking van de regio liggen.

1.2 De SIA focust op enkele speerpunten.

Op 29 maart 2017 hebben de bestuurlijke trekkers van deze investeringsagenda (Leudal, Roermond en Weert) overleg gevoerd met de Provincie. De Provincie gaf aan waarde te hechten aan meer focus binnen de investeringsagenda en deze te richten op 4 á 5 projecten. Deze projecten moeten aansluiten op de bestaande provinciale investeringsprogramma's. Om deze aansluiting te bewerkstelligen c.q. te borgen, heeft de Provincie daarna een zogenaamde ambtelijke 'linking pin' aangesteld.

De regio heeft gekozen voor een drietal speerpunten: 1. vrijetijdseconomie 2. vitale werklocaties en 3. innovatie, ondernemerschap en arbeidsmarkt. Hierop ligt dan de focus voor de uitvoering van de investeringsagenda, waarbij voor cofinanciering van het programma een beroep wordt gedaan op de Provincie.

1.3 Dit is het maximale resultaat dat uit de gesprekken met de stakeholders is gehaald.

Als basis voor de SIA is eerst een economisch profiel Midden-Limburg opgesteld. Dit profiel beschrijft vanuit economisch perspectief de opgaven voor de regio. Afstemming hierover heeft plaatsgevonden met de SML-werkvelden, Keyport 2020, Arbeidsmarktregio, KvK, MKB Limburg, VVV, LWV en OML. De opgaven uit het economisch regioprofiel zijn vervolgens vertaald naar de SIA.

1.4 De SIA gaat uit van de netwerkbenadering.

Het oppakken van de projecten inclusief bijbehorende financiering – zoals de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing, versterking vestigingsklimaat, recreatieverblijven, etc. – kan vanuit de netwerkgedachte, waar SML voor staat, tot stand komen. Dat wil zeggen dat coalities van gemeenten met dezelfde prioriteiten ten aanzien van een speerpunt kunnen samenwerken. Zo kan het in de praktijk voorkomen dat 3 van de 7 Midden-Limburgse gemeenten participeren in een project. Gemeenten kunnen ook individueel projecten met regionale meerwaarde oppakken. Immers, het uitvoeren van regionale projecten is niet het doel op zich, maar het economisch versterken van de regio.

1.5 De SIA sluit aan op de door de raad vastgestelde agenda van Midden-Limburg.

Op 20 april 2016 heeft de gemeenteraad de Agenda van Midden-Limburg vastgesteld als richtinggevend ambitie-document voor de regionale samenwerking. Deze beschrijft onze regionale ambities en laat zien waar de mogelijkheden en kansen voor samenwerking liggen, en vormt daarmee de basis voor de bestuurlijke netwerksamenwerking SML. De investeringsagenda is feitelijk een nadere beschrijving van de economische opgaven binnen deze agenda.

Kanttekeningen en risico's

1.1 De Provincie verwacht enkele concrete projecten met fasering en financiële middelen

Om de haalbaarheid te toetsen, is er m.b.t. de speerpunten een inventarisatie gemaakt van de prioritering en reservering in de begrotingen van de SML-gemeenten. Uit deze inventarisatie blijkt een gedifferentieerd beeld: weliswaar zijn er een aantal raakvlakken, de prioriteiten zijn echter gedifferentieerd en gemeenten hebben deze maar beperkt in de begrotingen opgenomen. Hierdoor is de investeringsagenda op programmaniveau geformuleerd en zijn er maar beperkt concrete projecten. Er wordt dus niet, zoals gebruikelijk, provinciale cofinanciering gevraagd o.b.v. concrete projecten maar op programmaniveau.

1.2 De match met provinciale programma's is nog onvoldoende gemaakt

Vanaf het begin is er discussie geweest over de wijze waarop de provinciale 'linking pin' invulling geeft aan zijn rol en taak. Hoewel de SIA op hoofdlijnen lijkt aan te sluiten op de Provinciale prioriteiten, heeft er met de Provincie nauwelijks afstemming plaatsgevonden over de aansluiting van de diverse (deel)speerpunten.

Financiële, personele en juridische gevolgen

De financiering vanuit de regio geschiedt op basis van bestaande prioriteringen c.q. reserveringen. Aan de Provincie zal cofinanciering gevraagd worden, waarbij de totale investeringen van de regio in regionale economische samenwerking als financiering vanuit de regio worden aangevoerd. Het gaat dan om investeringen in SML, Keyport, VVV, Gebiedsbureau's, RMO etc. De verhoging in de gemeentelijke bijdrage aan Keyport zal benadrukt worden als voorbeeld van hoe de regio de investeringen in samenwerking én de strategische investeringsagenda al opvoert. Aan de Provincie zal worden gevraagd om op programmaniveau te cofinancieren, dat wil zeggen het equivalent in te brengen van de bestaande (en nieuwe –Keyport) investeringen door de regio. Er worden aan de gemeenten dus géén additionele middelen gevraagd voor de uitvoering van de SIA.

Uitvoering/evaluatie

Uit vervolg-overleggen moet blijken of de Provincie bereid is om op programmaniveau commitment aan te gaan en afspraken te maken voor cofinanciering. De gemeenteraden worden door SML uitgenodigd voor een avond van Midden-Limburg in het najaar, waar onder andere de stand van zaken m.b.t. de SIA nader wordt toegelicht. Voorts wordt beoogd om de fractievoorzitters van alle partijen in PS bij te praten over de ontwikkelingen in Midden-Limburg middels een soortgelijke bijeenkomst.

Communicatie/participatie

De SML-coördinator heeft een embargo met de pers afgesproken tot de behandeling in alle colleges heeft plaatsgevonden.

Overleg gevoerd met

Intern:

S. van Mensvoort (R&E)

Extern:

SML (Bestuurlijk overleg Economie en Energie, Netwerkberaad)

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief SIA door het NWB inclusief 4 bijlagen:

- Samenvatting SIA
- SIA ML
- Voorstel uitvoeringsmodel SIA
- POL 2014

2. Uniforme concept-Raadsinformatiebrief SIA en regionale POL-visies

Aan de gemeenteraad van Weert

Weert, 19 september 2017

Onderwerp : Strategische Investeringsagenda en regionale POL-visies
Kenmerk : 9332/9379

Geachte raadsleden,

Vanuit het besef dat dat we elkaar nodig hebben om de gewenste ontwikkelingen in onze regio te realiseren en onze slagkracht te vergroten weten we elkaar op vele terreinen steeds beter te vinden. De begin 2016 vastgestelde Agenda voor Midden-Limburg vormt het bestuurlijk kader voor de netwerk samenwerking Midden-Limburg. Met dit schrijven informeren wij u over de nadere uitwerking van dit kader in een Strategische Investeringsagenda voor Midden-Limburg. Daarnaast treft u in de bijlage een notitie aan met de laatste stand van zaken van de POL2014 uitwerkingen, welke vanuit de netwerksamenwerking binnen de diverse SML-werkvelden is opgepakt.

Strategische Investeringsagenda

We zijn een regio met een voortreffelijk en afwisselend vestigings- en woonklimaat dat we willen versterken in samenhang met de ontwikkelingen in Noord- en Zuid-Limburg, Brabant en het omliggende buitenland. Het is de taak van het bestuurlijk Netwerkberaad SML om dit proces van regionale afstemming en uitvoering binnen de kaders van de Agenda voor Midden-Limburg te faciliteren, te stimuleren en te bewaken. Om te komen tot een nadere afstemming van doelstellingen en effectieve inzet van middelen binnen de regionale economische samenwerking is een economisch profiel opgesteld. Dit profiel is op 24 november 2016 tijdens de Avond van Midden-Limburg aan de gemeenteraden gepresenteerd. Het profiel beschrijft vanuit economisch perspectief de opgaven voor de regio en is in de afgelopen periode, met input vanuit de SML-werkvelden, Keyport, OML, het onderwijs en de arbeidsmarktregio, geconcretiseerd in een investeringsagenda. Deze investeringsagenda is tevens het antwoord op de op 12 mei 2016 in Provinciale Staten aangenomen motie Werrij. In deze motie is gevraagd naar een samenhangende strategische investeringsagenda met regionale plannen voor de economische versterking van ML en een daarbij passende eenduidige structuur.

De analyses die in het regioprofiel zijn gemaakt, resulteren in zes opgaven voor deze regio welke in bijgevoegde investeringsagenda staan beschreven. Op 29 maart 2017 hebben de bestuurlijk trekkers van deze investeringsagenda (wethouders economische zaken van de gemeenten Leudal, Weert en Roermond) overleg gevoerd met de Provincie. De Provincie gaf aan waarde te hechten aan meer focus binnen de investeringsagenda en deze te richten op een aantal projecten. Deze projecten zouden moeten aansluiten op de bestaande provinciale investeringsprogramma's. Om deze aansluiting te bewerkstelligen c.q. te borgen, heeft de Provincie een zogenaamde ambtelijke 'linking pin' aangesteld. Naar aanleiding van het overleg met de Provincie alsmede aanvullende voorstellen voor de uitvoering van deze investeringsagenda, hebben de trekkers Leudal, Weert en Roermond een uitvoeringsmodel geformuleerd (zie bijlage 3). Dit uitvoeringsmodel heeft tot doel meer focus aan te brengen in de investeringsagenda van ML door drie speerpunten te benoemen. Hierop ligt dan de focus voor de uitvoering van deze investeringsagenda, waarbij voor cofinanciering een beroep wordt gedaan op de Provincie. Op 5 juli 2017 besprak het SML Netwerkberaad de investeringsagenda en is gekozen voor de volgende drie speerpunten:

1. Vrijtijdseconomie

- Vitaliteit, veiligheid en leefbaarheid recreatieverblijven
- Dagrecreatie en recreatieve infrastructuur (waarbij accent op Maasplassengebied)
- Promotie/marketing

2. Vitale werklocaties

- Vrijkomende agrarische bebouwing (VAB)
- Vitale stad (Weert en Roermond)
- Strategische/thematische bedrijventerreinen Nautische boulevard en Zevenellen

3. Innovatie, ondernemerschap en arbeidsmarkt

- Versterken vestigingsklimaat, concurrentiekracht en arbeidsmarkt

Volgens afspraak in het Netwerkberaad van 5 juli 2017 is de Strategische Investeringsagenda ter vaststelling voorgelegd aan ons college en geleiden wij deze middels een uniforme raadsinformatiebrief aan u door.

Vervolg

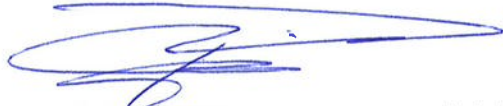
De regio gaat met de Provincie in gesprek over deze investeringsagenda en de verdere uitvoering daarvan. Ook is de regio voornemens om in oktober / november 2017 wederom een Avond van Midden-Limburg te organiseren, waar de Midden-Limburgse gemeenteraden worden geïnformeerd over de laatste ontwikkelingen binnen SML en in het bijzonder de Strategische Investeringsagenda. Voorts beogen we de fractievoorzitters van alle partijen in Provinciale Staten bij te praten over de ontwikkelingen in Midden-Limburg middels een soortgelijke bijeenkomst later in dit jaar.

Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014

Op 12 december 2014 hebben Provinciale Staten het POL2014 vastgesteld. Op basis van het POL2014 zijn de regio's Noord-, Midden- en Zuid-Limburg aan de slag gegaan om voor een vijftal thema's POL-uitwerkingen te maken. In Midden-Limburg is afgesproken het POL binnen de netwerksamenwerking verder uit te werken. In bijgevoegde notitie leest u de laatste stand van zaken van deze POL-uitwerkingen. De POL-uitwerkingen hebben geresulteerd in een Regionaal Programma Landbouw en Natuur, een Regionaal Beleidskader Werklocaties en een Programmaplan Energie. Op een later moment volgt een meer uitvoeringsgericht voorstel aan de hand waarvan elke Midden-Limburgse gemeente kan bepalen in welke mate zij wenst te participeren in de verdere uitwerking. In het najaar worden de geactualiseerde POL-bestuursafspraken aan de Midden-Limburgse colleges en het college van Provinciale Staten voorgelegd.

Mocht u naar aanleiding van deze brief vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met Pierre Heuts, beleidsmedewerker economie (p.heuts@weert.nl) of 0495-575242).

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

G. Brinkman
gemeentesecretaris

A.A.M.M. Heijmans
burgemeester

Bijlagen : 1. Samenvatting Strategische Investeringsagenda
2. Strategische Investeringsagenda
3. Voorstel uitvoeringsmodel
4. Notitie stand van zaken POL uitwerkingen

Samenwerking Midden-Limburg

SML Netwerkberaad

p/a Gemeente Roermond

Postadres: Postbus 900
6040AX Roermond

Bezoekadres: Markt 31
6041EM Roermond

Tel: +31-475-359418

E-mail: sml@roermond.nl

Aan colleges van Burgemeesters en
Wethouders in Midden-Limburg

Roermond, 18 juli 2017

Kenmerk: 16719-2017
Betreft: Strategische Investeringsagenda en POL-uitwerkingen Midden-Limburg
Bijlage(n): Strategische Investeringsagenda Midden-Limburg
Voorstel uitvoeringsmodel
Uniforme raadsinformatiebrief met bijlagen 1 t/m 4

Geacht college,

Nog nooit zochten we elkaar binnen Midden-Limburg zo vaak op. Bestuurders en ambtenaren ontmoeten elkaar om af te stemmen, ideeën uit te wisselen en kennis te delen. Niet alleen op het gebied van de ICT en de zorg, maar bijvoorbeeld ook binnen de SML werkvelden voor de POL-uitwerkingen op het gebied van landbouw & natuur, recreatie & toerisme, infrastructuur of binnen Keyport op het terrein van de economie. Samen bouwen we aan een netwerkstructuur. Een netwerk dat dynamisch en voortdurend in ontwikkeling is binnen de kaderstelling van de raden, actuele ontwikkelingen in de wet- en regelgeving, nieuwe beleidstaken van de gemeenten, provinciale beleidsprioriteiten en de inzet van maatschappelijke partners en ondernemers. Vanuit het groeiende besef dat we elkaar nodig hebben om de gewenste maatschappelijke effecten te realiseren en onze slagkracht te vergroten weten we elkaar op vele terreinen steeds beter te vinden. De schaal van samenwerking kan verschillen. We zijn deelnemer in verschillende functionele netwerken. Verschillende vraagstukken, vragen een verschillende aanpak. We geloven dat door het aanbieden van dynamisch partnership optimaal draagvlak ontstaat. En zo kan het in de praktijk voorkomen dat 3 van de 7 Midden-Limburgse gemeenten participeren in een project dat bijdraagt aan de versterking van onze regio. Projecten en initiatieven die buiten onze gemeentegrenzen liggen maar wel weer binnen het zogenaamde daily urban system van onze inwoners en daarmee een belangrijke bijdrage leveren aan bijvoorbeeld de werkgelegenheid.

Vanuit deze gezamenlijke doelstelling hebben we de strategische Agenda voor Midden-Limburg vastgesteld. Deze laat zien waar onze kansen liggen en vormt de basis voor de bestuurlijke samenwerking. We zijn een regio met een voortreffelijk en afwisselend vestigings- en woonklimaat dat we willen versterken in samenhang met de ontwikkelingen in Noord- en Zuid-Limburg, Brabant en het omliggende buitenland. Het is de taak van het Netwerkberaad SML om dit proces van regionale afstemming en uitvoering binnen de kaders van de Agenda voor Midden-Limburg te faciliteren, te stimuleren en te bewaken. Om te komen tot een nadere afstemming van doelstellingen en effectieve inzet van middelen binnen de regionale economische samenwerking is een economisch profiel opgesteld. Dit profiel beschrijft vanuit economisch perspectief de opgaven voor de regio en is geconcretiseerd in een investeringsagenda. Tegen die achtergrond is vanuit de SML- werkvelden, Keyport, OML, het onderwijs en de arbeidsmarktregio input geleverd om te komen tot een

doorvertaling van de Strategische Agenda voor Midden-Limburg naar een regionale investeringsagenda die de ontwikkeling van de regio versterkt.

Op 5 juli jl. besprak het SML Netwerkberaad de door het werkveld Energie en Economisch Beleid opgestelde concept Strategische Investeringsagenda voor de regio Midden-Limburg. Het document is, volgens planning en zoals eerder met de provincie Limburg afgestemd, in SML-verband geaccordeerd. Op basis van de inhoud van de investeringsagenda heeft de regio een aantal speerpunten geselecteerd. De strategische investeringsagenda is daarmee niet limitatief, maar benoemt speerpunten waarover de regio met de provincie van gedachten wil wisselen en gezamenlijk op inzetten. Deze zijn de focus voor de uitvoering van de investeringsagenda.

De speerpunten functioneren zowel als context voor de lokale prioritering van projecten als de netwerkbenadering. Met deze focus profileert de regio de investeringsagenda –die voortkomt uit de door de gemeenten vastgestelde Agenda voor Midden-Limburg en het eind 2016 met de gemeenteraden besproken economisch profiel- naar de provincie toe en vindt het aansluiting bij de investeringsprogramma's van de provincie. Volgens afspraak in het Netwerkberaad stuur ik u hierbij de Strategische Investeringsagenda met het verzoek in te stemmen met het bijgevoegde document en dit middels bijgevoegde uniforme raadsinformatiebrief –waarin ook aandacht wordt besteed aan de stand van zaken van een andere SML-activiteit, te weten de POL-uitwerkingen- door te geleiden naar uw gemeenteraad.

De regio zal na het zomerreces met de provincie in gesprek gaan over de investeringsagenda en de verdere uitvoering daarvan. Ook zijn we voornemens om in oktober / november 2017 wederom een Avond van Midden-Limburg te organiseren, waarbij we de Midden-Limburgse gemeenteraden willen informeren over al hetgeen binnen SML speelt en waarbij een bijzondere focus komt te liggen op de Strategische Investeringsagenda. Voorts beogen we de fractievoorzitters van alle partijen in PS bij te praten over de ontwikkelingen in Midden-Limburg middels een soortgelijke bijeenkomst later dit jaar.

Met vriendelijke groet,

M.J.D. Donders-de Leest
Voorzitter Netwerkberaad
Samenwerking Midden-Limburg

Bijlage 1 samenvatting Strategische Investeringsagenda

De strategische investeringsagenda voor Midden-Limburg is opgesteld door de samenwerkende gemeenten binnen het samenwerkingsverband Midden-Limburg (SML). Het SML-werkveld Economie en Energie is de trekkende kracht geweest voor de totstandkoming. Eveneens zijn betrokken geweest het SML- Netwerkberaad en de ambtelijke en bestuurlijke trekkers van de overige werkvelden: Toerisme en Recreatie, Landbouw en Natuur, Wonen, Zorg en Woonomgeving, Mobiliteit en Infrastructuur en Euregio. Het vertrekpunt voor deze investeringsagenda vormt de Agenda voor Midden-Limburg, die bij de start van SML in 2015 is opgesteld. De Agenda voor Midden-Limburg benoemt de kernwaarden voor de regio: aantrekkelijk, groen en verbindend. Op basis van deze kernwaarden formuleert de regio de volgende ambities:

- een aantrekkelijke omgeving en een samenleving die zich inzet voor het versterken van leefbaarheid en bescherming van onze landschappelijke waarden;
- intensieve (eu)regionale samenwerking tussen alle partijen bij het realiseren van onze gezamenlijke toekomst, zodat alle partijen verantwoordelijkheid nemen voor onze economie, omgeving en samenleving;
- een innovatieve economie, met gezonde bedrijven, bijbehorende werkgelegenheid en vooruitstrevende ondernemers die duurzaam produceren en midden in de samenleving staan en zo een kwalitatieve groei en een sterke concurrentiepositie realiseren, die welvaart garandeert en onze samenleving als geheel ten goede komt

Deze ambities zijn vertaald in doelstellingen, die per werkveld in de Agenda van Midden-Limburg zijn geformuleerd. De doelstellingen zijn in de investeringsagenda nader gepreciseerd. Een analyse van het functioneren van de regio (het zogeheten regioprofiel) heeft hierbij als toetsingskader gediend. Daarnaast vormen de in het regioprofiel geconstateerde opgaven in een aantal gevallen een aanvulling op de doelstellingen uit de Agenda voor Midden-Limburg.

In april 2016 is binnen SML het initiatief genomen om de doelstellingen en effectieve inzet van middelen binnen de regionaal economische samenwerking te evalueren. Deze evaluatie had ten doel te komen tot vernieuwing van de economische samenwerking in de regio. Kort daarna, op 12 mei 2016, is in Provinciale Staten de motie Werrij aangenomen. In deze motie is gevraagd naar een samenhangende strategische investeringsagenda met regionale plannen voor de economische ontwikkeling van Midden-Limburg en een daarbij passende, eenduidige structuur. De motie bracht de heroriëntatie op de inzet en samenwerking op het economische terrein in Midden-Limburg in een stroomversnelling. Het doel van de heroriëntatie op de samenwerking - in de context van de provinciale motie - was te komen tot een strategische investeringsagenda ten behoeve van de economische samenwerking in Midden-Limburg. Voor het opstellen van voorliggende investeringsagenda is in het voorjaar van 2016 een procesvoorstel ontwikkeld. De aanpak zoals daarin geschetst, heeft als kern om op basis van analyse te komen tot het nader invullen van de opgave en ambities van de regio. De opgaven en ambities zijn de basis voor de uitvoeringsstrategie en de organisatie van de uitvoering. De inhoud - de opgaven en ambities - zijn kortom leidend voor de uitvoeringsstrategie van de regio. Om te komen tot deze opgaven en ambities, is daarom in de eerste plaats een analyse gemaakt van het economisch functioneren van de regio. Dit heeft geleid tot het 'regioprofiel'. In dit profiel is een analyse gemaakt van de economische kernindicatoren, zoals arbeidsmarkt, pendel, vermogen, sectorale structuur, opleidingsniveau en ruimtelijke structuren, etc. Deze analyses hebben geleid tot conclusies ten aanzien van het functioneren van de regio en hoe dit vertaald kan worden in de opgaven voor de regio. Deze analyses en conclusies zijn voorgelegd aan prof. Pieter Tordoir (hoogleraar Ruimtelijke Economie), die zijn commentaren heeft

vastgelegd in een second opinion. De slotsom in deze second opinion is dat hij de conclusies ten aanzien van de opgaven voor de regio onderschrijft.

Dit regioprofiel – met de daarin geconcludeerde opgaven – is in een aantal sessies besproken met de regiobestuurders, respectievelijk in het bestuurlijk overleg van het SML-werkveld Economie en Energie als in het Netwerkberaad (de burgemeesters van de regiogemeenten). Ook is het regioprofiel op 24 november 2016 in een regionale bijeenkomst gepresenteerd aan raadsleden en ambtenaren. Om de vertaalslag te maken van de opgaven naar een investeringsagenda, zijn overleggen gevoerd met de ambtelijke werkgroepen van de SML-werkvelden. De opgaven bleken namelijk een breed scala aan onderwerpen te omvatten, die raken aan de diverse werkvelden van SML. Daarmee heeft deze investeringsagenda een integratieve werking binnen de SML-werkvelden. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met externe stakeholders als Arbeidsmarktregio, Keyport, OML, KvK, MKB, VVV en LWV. De uitkomsten van deze gesprekken hebben mede geleid tot de inhoud van de investeringsagenda.

Regioprofiel: de regio in beeld

In het regioprofiel is het functioneren van de regio door middel van analyse van een aantal economische kernindicatoren in beeld gebracht. De regio kenmerkt zich in de eerste plaats door de positionering tussen een groot aantal sterke economische regio's. Daarmee is sprake van een strategisch gunstige ligging. Ook is het aantrekkelijke woonklimaat van de regio - de landschappelijke kwaliteiten in combinatie met het relatief lage niveau van woningprijzen - een belangrijke kwaliteit. Demografisch is sprake van sterke vergrijzing en een geringer aandeel jongeren ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Het opleidingsniveau is overwegend gemiddeld tot laag. Sterke sectoren zijn de maakindustrie, agribusiness, groothandel en logistiek, detailhandel en vrijetijdseconomie. Het MKB is goed vertegenwoordigd en de regio kent een sterke ondernemerscultuur. Op het gebied van pendel valt het negatieve saldo op: er reizen meer mensen vanuit Midden-Limburg naar hun werk elders dan andersom. Binnen de regio zijn Roermond en Weert de uitzonderingen in het beeld van de negatieve pendelsaldi: de centrumsteden functioneren als banenmotor voor de omliggende gebieden en trekken op basis daarvan forenzen uit de regio naar zich toe. Daarnaast laten de pendelstromen zien dat er een scheiding is tussen het oostelijke en westelijke deel van Midden-Limburg. Als het gaat om woonwerk verkeer of zakelijk verkeer, vormt vooral de oostelijke Maasoever van Venlo tot en met Sittard een integrale regio; Weert en Nederweert zijn beperkt verbonden met de oostelijke kant van Midden-Limburg maar hebben vooral sterke banden met de Brainportregio Eindhoven-Helmond. Qua verzorgings- en recreatief verkeer is deze oost-west scheiding minder aanwezig. Voordeel is dat door deze uiteenlopende functionele relaties met omliggende gebieden, de regio met verschillende economische centra is verbonden. Nadeel is dat Midden-Limburg zelf weinig marktmasa kent. De regio is zo gezien functioneel niet een feit, maar een opgave. Het marktpotentieel op het gebied van arbeid en diensten is groot, gezien op interregionaal niveau. Binnen een straal van 100 km is namelijk sprake van een hoge bevolkingsdichtheid. Echter het marktpotentieel zwakker gezien op regionaal niveau. Door de 'harde' grenzen met het buitenland en de gebrekkige oost-west verbindingen kan het marktpotentieel maar ten dele worden benut. Het potentieel wordt beter benut voor relatief eenvoudig werk dan voor kenniswerk. Wel is de arbeidsparticipatie relatief hoog.

Juist op het economisch gebied gaan ingrijpende ontwikkelingen plaatsvinden. In de eerste plaats wordt kennis steeds meer de belangrijkste productie- en vestigingsfactor en worden steeds nieuwe eisen gesteld aan arbeid. Samenhangend daarmee is het gegeven dat stedelijke omgevingen meer en meer de belangrijkste productiemilieus worden: hier vindt de zichzelf versterkende uitwisseling van jongeren, onderwijs en werkgelegenheid plaats. Op het gebied van werk is sprake van het significant

Samenwerking Midden-Limburg

Dagrecreatie en recreatieve infrastructuur (waarbij accent op Maasplassengebied)

promotie/marketing

2. Vitale werklocaties

- Vrijkomende agrarische bebouwing (VAB)
- Vitale stad (Weert en Roermond)
- Strategische/thematische bedrijventerreinen Nautische boulevard en Zevenellen

3. Innovatie, ondernemerschap en arbeidsmarkt

- Versterken vestigingsklimaat, concurrentiekracht en arbeidsmarkt

2. Financiering

De financiering vanuit de regio geschiedt op basis van bestaande prioriteringen c.q. reserveringen. Het gaat dan om investeringen in SML, Keyport, VVV, Gebiedsbureaus, RMO etc. In de huidige situatie investeert vooral de regio zelf in de economische samenwerking / ontwikkeling van economische projecten die aansluiten bij de doelstelling van de strategische investeringsagenda.

Het oppakken van de projecten – zoals de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing, de maasplassen, recreatieverblijven – ect. kan via de netwerkbenadering tot stand komen. Dat wil zeggen dat coalities van gemeenten met dezelfde prioriteiten ten aanzien van een speerpunt kunnen samenwerken. Echter ook kunnen gemeenten individueel projecten met regionale meerwaarde oppakken, wanneer blijkt dat andere gemeenten niet willen aanhaken. Immers, het uitvoeren van regionale projecten is het niet het doel op zich, maar het economisch versterken van de regio door de doelstellingen van de agenda te realiseren. Dat kan zowel gezamenlijk als individueel.

Door te focussen op deze speerpunten wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de prioriteiten en investeringskracht van de regio alsmede die van de provincie. Daarmee wordt een impuls gegeven aan de uitvoering van de investeringsagenda. Echter deze focus doet niets af aan het belang dat de regio hecht aan de *gehele* agenda, en de resterende speerpunten zoals o.a. arbeidsmarkt en circulaire economie. Deze krijgen echter op een andere wijze uitvoering. Bijvoorbeeld doordat uitvoering en financiering al gaande zijn (bijvoorbeeld mobiliteit en infrastructuur) of doordat geen aanvullende investeringen nodig zijn (circulaire economie). Bovenal blijft de mogelijkheid bestaan om in de toekomst andere projecten aan te dragen die passen binnen de opgaven van het regioprofiel, conform het eerder onderschreven principe van de investeringsagenda als dynamisch werkproces.

Vervolg

In oktober/november zullen wij wederom de Avond van Midden-Limburg organiseren. Dan worden de gemeenteraden geïnformeerd over de voortgang binnen SML sinds deze raadsinformatiebrief, waarbij een bijzondere focus komt te liggen op de Strategische Investeringsagenda. Voorts beogen we de fractievoorzitters van alle partijen in PS bij te praten over de ontwikkelingen in Midden-Limburg middels een soortgelijke bijeenkomst.

Samenwerking Midden-Limburg

verdwijnen van banen door technologisering. Groei en kansen voor werkgelegenheid liggen in de mensgerichte economie. Flexibilisering van werk tenslotte vraagt andere competenties van werknemers. In de laatste plaats zal de economie een andere verschijningsvorm krijgen doordat vormen van bedrijvigheid veranderen en zich vermengen.

Opgaven voor de regio

De analyses die in het regioprofiel zijn gemaakt, resulteren in de volgende zes opgaven voor de regio:

1. Vitale werklocaties
2. Arbeidsmarkt
3. Innovatie en ondernemerschap
4. Leisure
5. Mobiliteit en infrastructuur
6. Circulaire economie

Voorstel uitvoeringsmodel strategische investeringsagenda

Voor alle zes de opgaven zijn in het kader van de Strategische Investeringsagenda speerpunten geformuleerd. De agenda én de wijze van uitvoering zijn op verschillende momenten besproken in het bestuurlijk overleg van het werkveld EEB. Daarbij is gekozen voor de netwerkbenadering. Deze houdt in dat de uitvoering tot stand komt doordat gemeenten individueel of in coalities aan de slag gaan met projecten. Zodoende wordt ruimte gegeven aan de specifieke belangen van de regiogemeenten. Om de haalbaarheid en de investeringskracht te toetsen, is een inventarisatie gemaakt van in hoeverre gemeenten prioriteit geven en investeringen hebben gereserveerd voor de speerpunten van de investeringsagenda. Hierbij is gekeken naar de deelverzameling uit de investeringsagenda waar de regio met name zelf mee aan de slag gaat. Uit deze inventarisatie blijkt een gedifferentieerd beeld: er zijn de nodige raakvlakken, echter de prioriteiten zijn gedifferentieerd. Hoe dan ook hebben de projecten als geheel overwegend prioriteit voor de regio. Op 29 maart jl. heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden met de provincie (door de trekkers). De provincie gaf aan waarde te hechten aan meer focus binnen de investeringsagenda, en deze te richten op 4 á 5 projecten. Deze projecten zouden aansluiting moeten vinden op de bestaande provinciale investeringsprogramma's. Om deze aansluiting te borgen zou de provincie een 'linking pin' aanstellen.

Naar aanleiding van het overleg met de provincie, alsmede aanvullende voorstellen voor uitvoering (fondsvorming, prioriteren van lokale projecten) hebben de trekkers Leudal, Weert en Roermond een uitvoeringsmodel geformuleerd met de volgende kenmerken:

1. Focus op speerpunten

Op basis van de inhoud van de investeringsagenda selecteert de regio een aantal speerpunten. De strategische investeringsagenda is daarmee niet limitatief, maar benoemt speerpunten waarop de regio met een bijdrage van de provincie meer wil inzetten. Deze zijn de focus voor de uitvoering van de investeringsagenda, waarbij voor cofinanciering een beroep wordt gedaan op de provincie. De speerpunten functioneren zowel als context voor de lokale prioritering van projecten als de netwerkbenadering. Met deze focus profileert de regio de investeringsagenda –die voortkomt uit de door de gemeenten vastgestelde Agenda voor Midden-Limburg- naar de provincie toe. Speerpunten strategische investeringsagenda:

1. Vrijtijdseconomie

- Vitaliteit, veiligheid en leefbaarheid recreatieverblijven

Strategische investeringsagenda Midden-Limburg

12-07-2017

Inhoudsopgave

I Inleiding	4
II Aanleiding	4
III Aanpak	4
IV Regioprofiel: de regio in beeld	5
V Opgaven	7
1. Speerpunt vitale werklocaties	7
1.1. Winkelgebieden	7
1.2. Bedrijvenlocaties	9
1.3. Vrijkomende agrarische bebouwing	10
2. Speerpunt arbeidsmarkt en onderwijs	11
2.1 Binden hoger opgeleiden: visie op verbindend landschap	11
2.2 Binden jongeren	11
2.3 Participatie	12
2.4 Euregionale arbeidsmarkt	12
2.5 Afstemming onderwijs en arbeidsmarkt	12
3. Speerpunt Innovatie en ondernemerschap	14
3.1 Innovatie en ondernemerschap door triple helix samenwerking	14
3.2 Kleinschalige bedrijfsmilieus	14
3.3 Startersprogramma	15
4. Vrije tijdseconomie	16
4.1 Verblijfsrecreatie	16
4.2 Versterking dagrecreatie	16
4.3 Promotie	17
5. Mobiliteit en infrastructuur	18
5.1 Verbreding A2	18
5.2 Verkeersveiligheid A73 en N280	18
5.3 Spoorlijn Weert-Antwerpen	19
5.4 Stoptrein Weert - Roermond met stations in Baexem en Haelen	19
5.5 Snelfietsroutes	19
5.6 Regionaal mobiliteitsknooppunt Roermond	19
6. Circulaire economie	20
6.1 Zonne-energie	20
6.2 Hergebruik restwarmte	21
6.3 Windenergie	21
6.4 Inwoners	21

6.5	Bedrijven.....	22
6.6	Maatschappelijk vastgoed.....	22
VI	Uitvoering.....	24

I Inleiding

Voor u ligt de strategische investeringsagenda voor Midden-Limburg. Deze is opgesteld door de samenwerkende gemeenten binnen het samenwerkingsverband Midden-Limburg (SML). Het SML-werkveld Economie en Energie is de trekkende kracht geweest voor de totstandkoming. Eveneens zijn betrokken geweest het SML- Netwerkberaad (het burgemeestersoverleg) en de ambtelijke en bestuurlijke trekkers van de overige werkvelden: Toerisme en Recreatie, Landbouw en Natuur, Wonen, Zorg en Woonomgeving, Mobiliteit en Infrastructuur en Euregio.

Het vertrekpunt voor deze investeringsagenda vormt de Agenda voor Midden-Limburg, die bij de start van SML in 2015 is opgesteld. De Agenda voor Midden-Limburg benoemt de kernwaarden voor de regio: aantrekkelijk, groen en verbinden. Op basis van deze kernwaarden formuleert de regio de volgende ambities:

- een aantrekkelijke omgeving en een samenleving die zich inzet voor het versterken van leefbaarheid en bescherming van onze landschappelijke waarden;
- intensieve (eu)regionale samenwerking tussen alle partijen bij het realiseren van onze gezamenlijke toekomst, zodat alle partijen verantwoordelijkheid nemen voor onze economie, omgeving en samenleving;
- een innovatieve economie, met gezonde bedrijven, bijbehorende werkgelegenheid en vooruitstrevende ondernemers die duurzaam produceren en midden in de samenleving staan en zo een kwalitatieve groei en een sterke concurrentiepositie realiseren, die welvaart garandeert en onze samenleving als geheel ten goede komt

Deze ambities zijn vertaald in doelstellingen, die per werkveld in de Agenda van Midden-Limburg zijn geformuleerd. De doelstellingen zijn in voorliggende investeringsagenda nader gepreciseerd. Een analyse van het functioneren van de regio (het zogeheten regioprofiel, zie hieronder) heeft hierbij als toetsingskader gediend. Daarnaast vormen de in het regioprofiel geconstateerde opgaven in een aantal gevallen een aanvulling op de doelstellingen uit de Agenda voor Midden-Limburg.

II Aanleiding

In april 2016 is binnen SML het initiatief genomen om de doelstellingen en effectieve inzet van middelen binnen de regionaal economische samenwerking te evalueren. Deze evaluatie had ten doel te komen tot vernieuwing van de economische samenwerking in de regio. Kort daarna, op 12 mei 2016, is in Provinciale Staten de motie Werrij aangenomen. In deze motie is gevraagd naar een samenhangende strategische investeringsagenda met regionale plannen voor de economische ontwikkeling van Midden-Limburg en een daarbij passende, eenduidige structuur. De motie bracht de heroriëntatie op de inzet en samenwerking op het economische terrein in Midden-Limburg in een stroomversnelling.

Het doel van de heroriëntatie op de samenwerking - in de context van de provinciale motie – was te komen tot een strategische investeringsagenda ten behoeve van de economische samenwerking in Midden-Limburg. Voorliggend document is daarvan het resultaat.

III Aanpak

Voor het opstellen van voorliggende investeringsagenda is in het voorjaar van 2016 een procesvoorstel ontwikkeld. De aanpak zoals daarin geschetst, heeft als kern om op basis van analyse te komen tot het nader invullen van de opgave en ambities van de regio. De opgaven en ambities zijn de basis voor de uitvoeringsstrategie en de organisatie van de uitvoering.

Schema uitvoeringsstrategie (uit procesvoorstel economische samenwerking SML)

De inhoud – de opgaven en ambities – zijn kortom leidend voor de uitvoeringsstrategie van de regio. Om te komen tot deze opgaven en ambities, is daarom in de eerste plaats een analyse gemaakt van het economisch functioneren van de regio. Dit heeft geleid tot het ‘regioprofiel’. In dit profiel is een analyse gemaakt van de economische kernindicatoren, zoals arbeidsmarkt, pendel, verdienvermogen, sectorale structuur, opleidingsniveau en ruimtelijke structuren, etc. Deze analyses hebben geleid tot conclusies ten aanzien van het functioneren van de regio en hoe dit vertaald kan worden in de opgaven voor de regio. Deze analyses en conclusies zijn voorgelegd aan prof. Pieter Tordoir (hoogleraar Ruimtelijke Economie), die zijn commentaren heeft vastgelegd in een second opinion. De slotsom in deze second opinion is dat hij de conclusies ten aanzien van de opgaven voor de regio onderschrijft.

Dit regioprofiel – met de daarin geconcludeerde opgaven – is in een aantal sessies besproken met de regiobestuurders, respectievelijk in het bestuurlijk overleg van het SML-werkveld Economie en Energie als in het Netwerkberaad (de burgemeesters van de regiogemeenten). Ook is het regioprofiel op 24 november 2016 in een regionale bijeenkomst gepresenteerd aan raadsleden en ambtenaren. Om de vertaalslag te maken van de opgaven naar een investeringsagenda, zijn overleggen gevoerd met de ambtelijke werkgroepen van de SML-werkvelden. De opgaven bleken namelijk een breed scala aan onderwerpen te omvatten, die raken aan de diverse werkvelden van SML. Daarmee heeft deze investeringsagenda een integratieve werking binnen de SML-werkvelden. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met externe stakeholders als Arbeidsmarktregio, Keyport, OML, KvK, MKB, VVV en LWV. De uitkomsten van deze gesprekken hebben mede geleid tot de inhoud van voorliggende investeringsagenda.

IV Regioprofiel: de regio in beeld

In het regioprofiel is het functioneren van de regio door middel van analyse van een aantal economische kernindicatoren in beeld gebracht. De regio kenmerkt zich in de eerste plaats door de positionering tussen een groot aantal sterke economische regio’s. Daarmee is sprake van een strategisch gunstige ligging. Ook is het aantrekkelijke woonklimaat van de regio - de landschappelijke kwaliteiten in combinatie met het relatief lage niveau van woningprijzen - een belangrijke kwaliteit. Demografisch is sprake van sterke vergrijzing en een geringer aandeel jongeren ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Het opleidingsniveau is overwegend gemiddeld tot laag. Sterke sectoren zijn de maakindustrie, agribusiness, groothandel en logistiek, detailhandel en vrijetijdseconomie. De sectoren handel, zorg en industrie verzorgen gezamenlijk meer dan 53% van de regionale werkgelegenheid.

Het MKB is goed vertegenwoordigd en de regio kent een sterke ondernemerscultuur.

Op het gebied van pendel valt het negatieve saldo op: er reizen meer mensen vanuit Midden-Limburg naar hun werk elders dan andersom. Binnen de regio zijn Roermond en Weert de uitzonderingen in het beeld van de negatieve pendelsaldi: de centrumsteden functioneren als banenmotor voor de omliggende gebieden en trekken op basis daarvan forenzen uit de regio naar zich toe. Daarnaast laten de pendelstromen zien dat er een scheiding is tussen het oostelijke en westelijke deel van Midden-Limburg. Als het gaat om woon-werk verkeer of zakelijk verkeer, vormt vooral de oostelijke Maasoever van Venlo tot en met Sittard een integrale regio; Weert en Nederweert zijn beperkt verbonden met de oostelijke kant van Midden-Limburg maar hebben vooral sterke banden met de Brainportregio Eindhoven-Helmond. Qua verzorgings- en recreatief verkeer is

deze oost-west scheiding minder aanwezig. Voordeel is dat door deze uiteenlopende functionele relaties met omliggende gebieden, de regio met verschillende economische centra is verbonden. Nadeel is dat Midden-Limburg zelf weinig marktmasa kent. De regio is zo gezien functioneel niet een feit, maar een opgave.

Het marktpotentieel op het gebied van arbeid en diensten is groot, gezien op interregionaal niveau. Binnen een straal van 100 km is namelijk sprake van een hoge bevolkingsdichtheid. Echter het marktpotentieel zwakker gezien op regionaal niveau. Door de 'harde' grenzen met het buitenland en de gebrekkige oost-west verbindingen kan het marktpotentieel maar ten dele worden benut. Het potentieel wordt beter benut voor relatief eenvoudig werk dan voor kenniswerk. Wel is de arbeidsparticipatie relatief hoog.

Juist op het economisch gebied gaan ingrijpende ontwikkelingen plaatsvinden. In de eerste plaats wordt kennis steeds meer de belangrijkste productie- en vestigingsfactor en worden steeds nieuwe eisen gesteld aan arbeid. Samenhangend daarmee is het gegeven dat stedelijke omgevingen meer en meer de belangrijkste productiemilieus worden: hier vindt de zichzelf versterkende uitwisseling van jongeren, onderwijs en werkgelegenheid plaats. Op het gebied van werk is sprake van het significant verdwijnen van banen door technologisering. Groei en kansen voor werkgelegenheid liggen in de mensgerichte economie. Flexibilisering van werk tenslotte vraagt andere competenties van werknemers. In de laatste plaats zal de economie een andere verschijningsvorm krijgen doordat vormen van bedrijvigheid veranderen en zich vermengen.

Opgaven voor de regio

De analyses die in het regioprofiel zijn gemaakt, resulteren in de volgende zes opgaven voor de regio:

1. Vitale werklocaties
2. Arbeidsmarkt
3. Innovatie en ondernemerschap
4. Leisure
5. Mobiliteit en infrastructuur
6. Circulaire economie

In de volgende hoofdstukken worden de opgaven nader beschreven en vertaald in speerpunten. Deze speerpunten vormen tezamen de investeringsagenda.

V Opgaven

1. Speerpunt vitale werklocaties

De zorg voor vitale werklocaties is een eerste opgave voor de regio. Een aantal ontwikkelingen geeft hiertoe aanleiding. In de eerste plaats de ontwikkelingen van veranderend ruimtegebruik. Door veranderende productieprocessen en andere organisatievormen ontstaat een andere behoefte aan typen bedrijfsmilieus. Daarnaast vinden in bedrijfstakken als de agrarische sector en de detailhandel rigoureuze veranderingen plaats, die leiden tot een afnemende vraag naar bedrijfsruimtes. Tenslotte leiden verouderingsprocessen op werklocaties tot verval en verlies van de concurrentiepositie. Dit vraagt om actieve interventie.

Vitale werklocaties zijn een voorwaarde voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat en een gezond productiemilieu. In zijn algemeenheid is er de opgave om te werken met dynamisch voorraadbeheer van de werklocaties, zoals opgenomen in het Provinciaal Omgevingsplan: een kritische en praktische wijze van omgaan met nieuwe ruimteclaims en bestaande werklocaties. Tegelijkertijd is er de opgave om oplossingen te vinden voor leegstand in winkelgebieden en voor vrijkomende agrarische gebouwen. Dit brengt het belang met zich mee om ruimte te creëren voor nieuwe initiatieven.

1.1. Winkelgebieden

Leegstand in winkelgebieden ondermijnt niet alleen de concurrentiepositie van winkelgebieden, maar breder nog de uitstraling van het winkelgebied, die in veel gevallen de binnensteden of dorpskernen betreft. Aanpak van deze leegstand heeft prioriteit. Voor Roermond en Weert geldt dat zij aanhaken op het provinciale programma 'Vitale Stad', en daarop hun investeringsprogramma ten aanzien van hun binnensteden formuleren. Indirect maken deze investeringsprogramma's ook deel uit van deze investeringsagenda, vanwege het belang van de binnensteden van Weert en Roermond voor de gehele regio. Voor de kleinere gemeenten is er een vergelijkbaar provinciaal investeringsprogramma, echter dit programma is qua volume en daarmee impact beperkter. Voor de aanpak van leegstand in winkelgebieden wordt op een aantal strategieën ingezet, namelijk innovatie, organisatie, juridische instrumenten en financiële instrumenten.

1.1.1. Innovatie

De retail staat voor de uitdaging om winkels en winkelgebieden toekomstbestendig te maken. De sector is veranderd van aanbodgestuurd naar vraaggestuurd en het winkellandschap en de retail zijn ingrijpend veranderd. Belangrijk hierin zijn de veranderingen in het koopgedrag en de gewijzigde positie van de retailer in het winkellandschap, doordat de grenzen tussen de fysieke wereld en de online wereld steeds meer vervagen. De dynamiek in de retail is groot en is veranderd van een groei- naar een verdringingsmarkt.

Retailers zijn genoodzaakt om op innovatieve wijze te reageren op deze uitdagingen. Overzicht, onderzoek en samenwerking lopen als rode draden door de oplossingen die door deskundigen worden benoemd. Hiervoor hebben de gemeente Roermond, MKB Limburg, BIZ Roermond en Gilde Opleidingen het Retail Innovation Centre (RIC) opgericht. Het doel van dit RIC is om hét expertise- en innovatiecentrum voor retail in de regio te worden, met als focus kennis, ontmoeting en aanpak. Het RIC realiseert haar ambitie door het inrichten van een fysiek en digitaal informatie- en expertisepunt, het organiseren van een jaarprogramma met thema- en netwerkbijeenkomsten en het inrichten van een opleidingsportaal. Met deze kernactiviteiten wordt het RIC in Midden-Limburg gepositioneerd. Vervolgens worden de activiteiten uitgebreid richting retail innovatie, onderzoek en advies en het opzetten van een innovatiewerkplaats.

1.1.2. *Organisatie*

De aanpak van leegstand en de vitaliteit van winkelgebieden is naast een innovatie vraagstuk ook een organisatie vraagstuk. In de meeste winkelgebieden zijn winkeliers georganiseerd, in de vorm van winkeliersverenigingen of BIZ-en. Dergelijke organisatiestructuren functioneren in de meeste gevallen goed, maar zijn meestal gericht op acties en investeringen zoals evenementen, (tijdelijke) verfraaiing of verbetering van de openbare ruimte of feestverlichting. Voor de aanpak van de leegstand is echter ook benodigd het organiseren van een collectieve aanpak door vastgoedeigenaren, winkelbedrijven, belanghebbenden etc. om te komen tot een ontwikkelingsstrategie voor winkelgebieden. Deze kan bestaan uit bijvoorbeeld de transformatie van winkelpanden naar een andere bestemming of het herverkavelen van pandenbezit ten behoeve van een vitale stedelijke structuur. Goede voorbeelden van een dergelijke aanpak zijn er al, zoals bijvoorbeeld een vastgoed BIZ. Dit speerpunt gaat er over om gezamenlijk capaciteit en expertise in te zetten voor het organiseren van dergelijk privaat-private of publiek-private samenwerking. Naast het organiseren van privaat-private samenwerking en publiek-private is er ook het organisatievraagstuk van stedelijke programma's *binnen* gemeenten. Op welke wijze kunnen gemeenten zich organiseren om de ontwikkeling van binnensteden effectief ter hand te nemen? De ene gemeente is hierin verder dan de ander. Het uitwisselen van kennis en ervaring is daarom ook onderdeel van dit speerpunt.

1.1.3. *Juridisch instrumentarium*

Een derde pijler voor de aanpak van winkelgebieden is het gezamenlijk organiseren van juridische expertise ten behoeve van het toepassen van het planologische instrumentarium. Verkleining van het winkelareaal is een noodzakelijk voortvloeisel van de transformatie binnen de retailsector. Planologische sturing van de verkleining van het areaal blijkt complex. Binnen het ruimtelijk ordeningsrecht is sprake van voorzienbaarheid¹ als instrument om toekomstige planologische wijzigingen - zoals de wijziging van de winkelbestemmingen – mogelijk te maken. Toepassing echter van voorzienbaarheid als juridisch instrument is complex en vraagt om expertise. Deze is in de meeste gemeenten niet voorhanden. Maar des te meer gewenst. Dit speerpunt gaat daarom over het gezamenlijk organiseren van deze deskundigheid. Dat kan zijn in de vorm van inzet door middel van gezamenlijke formatieplaatsen of inhuur, dan wel het maken van afspraken om binnen gemeenten gezamenlijk de kennis te ontwikkelen en uit te wisselen.

1.1.4. *Financieel instrumentarium*

De vierde pijler voor de aanpak van winkelgebieden is het stimuleren van investeringen door het zorgen van financiële prikkels. Deze financiële prikkels kunnen op diverse wijze worden georganiseerd, waarbij het onderscheid met name de orde grootte van de regelingen is en daarmee het schaalniveau (lokaal of regionaal). Achtereenvolgens kan worden gedacht aan een investeringsfonds, een subsidieregeling of projectmatige cofinanciering. Een investeringsfonds heeft een structureler dan wel langduriger karakter en veronderstelt een mechanisme van inkomsten voor het fonds. Zo'n mechanisme kan via een tamelijk divers palet aan mogelijkheden worden vormgegeven, waarbij onderscheidend element is de mogelijke betrokkenheid van (collectieve) private investeringen. Een subsidieregeling heeft een meer tijdelijk karakter en veronderstelt funding door overheden. Dit geldt ook voor projectmatige cofinanciering; het verschil tussen een subsidieregeling en projectmatige financiering is het structurele / collectieve karakter versus het incidentele/ individuele karakter van de regeling.

---

¹ Voorzienbaarheid gaat over de vraag of en in hoeverre een wijziging van een planologische situatie voorzien had kunnen worden en daarmee of compensatie in de vorm van planschade al dan niet gerechtvaardigd is.

1.2. Bedrijvenlocaties

Bedrijvenlocaties zijn belangrijke productie – en vestigingsmilieus in de economische structuur van de regio. Ze zijn uithangborden voor de regio vanwege clustering van bedrijfstakken. Ze zijn een natuurlijk zoekgebied voor bedrijven die zich willen vestigen in de regio. Het beter laten functioneren van de werklocaties heeft als strategische doel om de werkgelegenheid in de regio te versterken. Een belangrijk neveneffect daarvan is om het pendelsaldo met de omliggende regio's in evenwicht te brengen.

Belangrijke onderscheidende en concurrerende kwaliteiten zijn aantrekkelijke uitstraling, locatie, ontsluiting, onderhoudsniveau, aanwezigheid van (clusters van) andere bedrijven.

Voor de bedrijvenlocaties – kantoren- en bedrijventerreinen - is de opgave driedelig. In de eerste plaats is er de noodzaak tot dynamisch voorraadbeheer van de werklocaties. In de tweede plaats gaat het om het versterken van de organisatiegraad op bedrijven- en kantorenlocaties, ten behoeve van het behoud van vitaliteit maar ook revitalisering door herstructurering. In derde plaats is er voor de regio de opgave, of beter gezegd de kans, om een aantal thematische bedrijvenlocaties te ontwikkelen. Zodoende kunnen ze als specifieke vestigingsmilieus worden geprofileerd, kan gericht acquisitiebeleid worden gevoerd in samenwerking met strategische partners en krijgen ze een strategische functie voor de regio.

1.2.1 *Dynamisch voorraadbeheer bedrijvenlocaties*

Om de voorraad van vraag en aanbod van bedrijventerrein op regionale schaal beter in balans te brengen en de bijbehorende afspraken vast te leggen, heeft de regio een regionaal beleidskader werklocaties ontwikkeld. Het beleidskader is een uitwerking van het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL). Naast het reguleren van de vraag-aanbod verhouding, is het regionaal beleidskader bedoeld om mogelijkheden te bieden voor sterke economische initiatieven en kansen op dat vlak te benutten. In het beleidskader zijn opgenomen de inventarisatie van bestaande voorraad en plannen, uitgangspunten voor uitwerking van kwantiteit naar kwaliteit, regionale inbedding van het dynamisch voorraadbeheer, toekomstige regionale structuur van werklocaties, de gemaakte afspraken op hoofdlijnen, het in te zetten instrumentarium en de organisatorische en procedurele uitgangspunten. Het beleidskader zal regionaal worden vastgesteld als bestuurlijk afsprakenkader.

Om de juiste sturing te kunnen geven is een uitwerking echter noodzakelijk. Enerzijds door alle werklocaties te beoordelen op toekomstperspectief en anderzijds door voor de kansrijke locaties een heldere profilering op te stellen in de vorm van een regionaal economisch bidbook. In combinatie daarmee is daarom een begeleidend regionaal acquisitiedocument nodig, dat de mogelijkheden voor vestiging van bedrijven aangeeft. Voorliggende strategische investeringsagenda is hiervoor richtinggevend. Centraal in het uit te werken bidbook zal staan op welke locaties de ontwikkeling van de regionale economische pijlers plaats kan vinden. Tevens is een nadere uitwerking van de afspraken, procedures en het instrumentarium nodig. Daarbij zal het creëren van voorzienbaarheid een rol spelen, in ieder geval in de lokale doorvertaling naar bestemmingsplannen en gebiedsvisies en mogelijk ook op regionaal structuurvisieniveau.

1.2.2. *Organisatie*

Net zoals bij de aanpak van de opgaven in winkelgebieden, is organisatie van de samenwerking tussen ondernemers op bedrijvenlocaties cruciaal. Voor de aanpak van transformatie en revitalisering van bedrijventerreinen zijn dezelfde soort processen nodig als die in winkelgebieden. Bijvoorbeeld als het gaat het ontwikkelen van een herontwikkelingsstrategie of hergebruik van vrijkomende bedrijfsgebouwen. Een gezamenlijke aanpak door bedrijven en wellicht overheden is hiervoor vereist. Net zoals bij winkelgebieden gaat dit speerpunt daarom over het gezamenlijk

inzetten van capaciteit en expertise zetten voor het organiseren van dergelijk privaats-private of publiek-private samenwerking.

1.2.3. Strategische bedrijventerreinen

Door thematische profilering, planologisch en qua marketing, worden bedrijventerreinen ontwikkeld als vestigingsmilieu voor specifieke bedrijvengroepen en ontstaat clustervorming. Clustervorming binnen de regio geeft uitstraling naar buiten de regio en biedt kansen om nieuwe bedrijven aan te trekken. Daarnaast kan de aanwezigheid van clusters van bedrijven meerwaarde hebben voor het functioneren van de economische structuur van de regio en / of biedt het mogelijkheden sterke clusters binnen de regio nog verder te versterken. Ook kan de clustervorming zorgen voor samenwerking op het gebied van innovatie en kennisontwikkeling.

Twee bedrijventerreinen binnen de regio bieden in ieder geval mogelijkheden op deze wijze zich te ontwikkelen, namelijk Nautische Boulevard in Maasgouw en Zevenellen in Leudal. De Nautische Boulevard wordt ontwikkeld als 'one-stop-shop servicecentrum' voor de pleziervaart op de Maasplassen. Diverse bedrijven bieden samen een totaalservice voor de watersport: verkoop, verhuur, reparatie en botenstalling. Het bedrijventerrein is daarmee ook een broedplaats voor noviteiten, innovaties en creativiteit in het nautisch vakmanschap. Zevenellen Biobased Economy, is het industriepark waar gewassen en reststromen van de (Midden) Limburgse land- en tuinbouw en voedingsmiddelenindustrie (biomassa) verwerkt worden voor toepassingen zoals materialen, chemicaliën, transportbrandstoffen en energie (electriciteit en warmte). Op het terrein werken ondernemers, overheid, onderwijs en agrosector uit de regio samen aan innovatie en kennisontwikkeling ten behoeve van de biobased economie.

1.3. Vrijkomende agrarische bebouwing

In de agrarische sector voltrekken zich, net als in de detailhandel, grote structurele veranderingen. Het ondernemen in de bedrijfstak wordt moeilijker als gevolg van toegenomen concurrentie en afnemend verdienvermogen. Opvolgers staan niet meer te trappelen om het van oudsher bestaande familiebedrijf over te nemen. Ook stoppen agrarische bedrijven zelf al met hun bedrijf om een andere vorm van inkomsten te gaan verwerven. Het aantal agrarische bedrijven wordt tot aan 2025 verwacht af te nemen van ca. 1500 naar 500. Ca. de helft van de bedrijfsgebouwen zal een andere functie vinden; het resterende deel zal leeg komen te staan.² Deze bedrijfsbeëindigingen zijn ingrijpend voor de leegstandsontwikkeling van agrarische gebouwen. Op dit moment is onvoldoende inzichtelijk hoe de problematiek zich in de regio voltrekt. In ieder geval is duidelijk dat een groot deel van de vrijkomende bebouwing te maken heeft met asbestverontreiniging, hetgeen saneringskosten met zich mee brengt. Andere aandachtspunten zijn de mogelijkheden voor transformatie naar andere functies en / of hergebruik en de strategieën voor sanering van gebouwen. De opgave voor de regio is enerzijds een uitvoeringsstrategie te ontwikkelen en deze in werking te brengen voor de aanpak van de leegstand. Anderzijds wil de regio een fonds organiseren van waaruit cofinanciering kan plaatsvinden om daadwerkelijke sanering aan te jagen.

---

² 'Vrijkomende agrarische bebouwing in het landelijk gebied', Innovatienetwerk 2014.

2. Speerpunt arbeidsmarkt en onderwijs

Een goed functionerende arbeidsmarkt is cruciaal voor de regionale economie van Midden-Limburg. Het menselijk kapitaal (opleidingsniveau) is een belangrijke vestigingsplaatsfactor en een bron van innovatie. Bedrijven zijn afhankelijk van voldoende en goed gekwalificeerde medewerkers: deze zijn voorwaardelijk voor hun mogelijkheden voor ontwikkeling en groei. Op de arbeidsmarkt speelt zich – net als in de detailhandel en de agrarische sector - eveneens een aantal structurele veranderingen af. De veranderende demografie, de kwalitatieve mismatch, de aanstaande uitstroom van ouderen en de relatief hoge werkloosheid zorgen voor een aantal omvangrijke opgaven. Ten behoeve van de kwalitatieve mismatch en het beter benutten van het arbeidspotentieel zullen onderwijs en arbeidsmarkt beter op elkaar afgestemd moeten worden. Voor de overheid is hierin een regierol weggelegd. Dat geldt ook voor de zorg om personen met een afstand tot de arbeidsmarkt te activeren en te bemiddelen. Voor het beter laten functioneren van de arbeidsmarkt – de aansluiting tussen vraag en aanbod – is er de potentie om op te schalen naar het Euregionale niveau. Tenslotte is het zaak om bestaand en nieuw arbeidspotentieel te binden door het creëren van een aantrekkelijk leefomgeving en een aantrekkelijk woonklimaat.

2.1 Binden hoger opgeleiden: visie op verbindend landschap

Zoals beschreven is het menselijk kapitaal een belangrijke vestigingsplaatsfactor voor bedrijven en een bron van innovatie. Waar voorheen mensen het werk volgden, volgt in de huidige kenniseconomie het werk de mensen: bedrijven vestigen zich daar waar (gekwalificeerd) potentieel aan arbeid aanwezig is. Ook zijn bedrijven voor hun groei, innovatie en concurrentiepositie afhankelijk van hoger gekwalificeerd onderwijs. In het regioprofiel is gebleken dat het aandeel van hoger opgeleiden in de regio achter blijft ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De afwezigheid van hogere opleidingsinstituten is in dat opzicht relevant.

Om bedrijven aan de regio te binden – aan te trekken en te behouden, is het daarom zaak om hoger opgeleiden aan de regio te binden. Het aantrekkelijke woonklimaat is hét sterke punt van de regio voor deze doelstelling: de regio biedt aantrekkelijke woonmilieus met relatief lage woningprijzen, een mooie, landschappelijke omgeving met veel cultuurhistorie, mogelijkheden om te recreëren en ook om te werken. De opgave hierbij is om de landschappelijke kwaliteiten van de regio te bewaken. De transformaties in de agrarische sector (zie onder [par. 1.3](#) Vrijkomende agrarische bebouwing) zorgen ervoor dat er uitdagingen worden gesteld aan de landschappelijke structuur. Maar zorgt de energietransitie voor nieuwe behoefte in het landschappelijk gebruik, door middels van windmolens en zonnepanelen parken.

Behalve voor de woonomgeving, is het bewaken van landschappelijke kwaliteiten ook van belang voor het functioneren van de toeristische sector. De veranderingen in de economische structuur, het landschappelijke gebruik en het gebruik van gebouwen, bieden wellicht ook kansen voor de ontwikkeling van de toeristisch-recreatieve sector.

Echter wanneer er geen regie wordt gevoerd op deze ruimtelijke transformaties, kunnen bedreigingen ontstaan. Gemeenschappelijke visievorming op de landschappelijke ontwikkeling van de regio, waarbij de verbinding van ruimtelijke functies centraal staat, is daarom een speerpunt voor de regio.

Een andere voorwaarde voor het binden van hoger opgeleiden aan de regio, is goed functionerende infrastructuur. Het gaat dan vooral om de verbindingen naar de omliggende kenniscentra zoals Brainport en de regio Maastricht. Zie hiervoor par. 5 Mobiliteit en Infrastructuur.

2.2 Binden jongeren

Behalve het aantrekken en binden van hoger opgeleiden is het zaak om ook de jongeren aan de regio te blijven binden. Zij vormen het bestaande en het nieuwe arbeidspotentieel voor de regionale

economie. Niet alleen zijn zij van belang voor de arbeidsmarkt, maar ook voor de vitaliteit van de leefgemeenschappen in Midden-Limburg in de verdere toekomst. Om hen te binden is eveneens een aantrekkelijke leefomgeving vereist. Maar dat gaat niet alleen over de woonomgeving. Voor jongeren gaat het ook om passende huisvesting, aantrekkelijke voorzieningen, beleving (evenementen) en waar mogelijk onderwijsvoorzieningen.

Jongerenhuisvesting zal onderwerp van aandacht zijn in de woonvisie die de regio gaat ontwikkelen. Daarmee wordt de opgave ten aanzien van jongerenhuisvesting in beeld gebracht.

2.3 Participatie

Zowel vanwege de kwantitatieve als de kwalitatieve opgave op de arbeidsmarkt is het benutten van beschikbaar potentieel een vereiste. Het stimuleren van participatie van de potentiële beroepsbevolking is in dit opzicht een aandachtspunt: behalve een arbeidsmarkt vraagstuk is dit ook een maatschappelijk vraagstuk. In het bijzonder de doelgroep van niet-uitkeringsgerechtigden (nuggers³) is in dit verband in beeld. De Arbeidsmarktregio – ziet deze doelgroep als potentieel kansrijke aanvulling voor de arbeidsmarkt. Behalve economische motieven zijn er maatschappelijke motieven. Namelijk, om nuggers maatschappelijk te laten integreren en – in die gevallen waar dat aan de orde is – uit hun isolement te halen. Voor de regio is het zaak de inspanningen van de Arbeidsmarktregio te ondersteunen.

2.4 Euregionale arbeidsmarkt

Midden-Limburg is een grensregio, gelegen aan grenzen met Duitsland en België. Grensoverschrijdende samenwerking kan een stimulans zijn voor de euregionale economie. Consumenten vinden al hun weg over de grenzen. Dit geldt niet voor het arbeidsverkeer en bedrijven. Om grensoverschrijdende samenwerking te bevorderen, heeft het actieteam Grensoverschrijdende Economie en Arbeid⁴ een actieagenda opgesteld. In deze actieagenda zijn, verdeeld over 7 onderwerpen, 15 doelen en 40 concrete acties benoemd die het vanzelfsprekender en gemakkelijker maken om over de grens te werken, te ondernemen en te studeren. Ten aanzien van arbeidsmarkt stelt het actieteam doelen als: samenwerking tussen arbeidsbemiddeling organisaties; bewust maken van de kansen en mogelijkheden bij werkzoekenden, werkgevers en arbeidsbemiddeling organisaties; ontsluiten van informatie over vacatures aan weerszijden van de grenzen. Daarnaast stelt de agenda doelen ten aanzien van taalonderwijs, diploma erkenning en stage - en leerwerk plekken.

De provincie Limburg is binnen de provincie trekker van de inspanningen om de doelen vanuit de agenda mede te realiseren. Midden-Limburg is volgend ten aanzien van de rol van de provincie, maar zal waar mogelijk kansen signaleren, initiatieven ondersteunen en verantwoordelijkheid nemen ten aanzien van de uitvoering.

2.5 Afstemming onderwijs en arbeidsmarkt

De noodzaak van kwalitatieve afstemming op de arbeidsmarkt tussen vraag – vanuit het bedrijfsleven – en aanbod van geschikt personeel is eerder al genoemd. De veranderingen binnen de economie stellen voortdurend eisen aan de kwalificaties van personeel. Het onderwijs heeft een sleutelrol in

---

³ Een nigger is iemand die geen uitkering ontvangt, niet werkt, of minder dan 12 uur per week werkt; wel wil werken of meer dan 12 uur per week wil werken. Deze groep mensen valt ook binnen de doelgroep van de Participatiewet, die er op gericht is om zoveel mogelijk mensen met of zonder arbeidsbeperking werk te laten vinden.

⁴ Het Actieteam bestaat uit vertegenwoordigers van Euregio's, grensprovincies, grensgemeenten, VNG, MKB-Nederland en de Rijksoverheid (ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid; Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen; Economische Zaken; Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties).

deze afstemming; via het onderwijs kunnen toekomstige werknemers de juiste kwalificaties worden aangeleerd. Tussen het bedrijfsleven en MBO-onderwijsinstellingen zijn er in de regio al contacten en vormen van samenwerking. Het Rijk houdt zich eveneens bezig met het stimuleren van de aansluiting tussen van MBO-onderwijs en op de veranderingen binnen de economie. Dit speerpunt legt het accent op de regionale mogelijkheden. In de eerste plaats zijn dat de individuele afspraken die grotere bedrijven maken met onderwijsinstellingen, bijvoorbeeld over de uitwisseling tussen de scholen en opleidingsprogramma's van de bedrijven. Op een meer collectief niveau functioneert Keyport 2020 als het platform waarbinnen regionale partijen samenwerken om via onderwijsprogramma's het aanbod zo goed mogelijk aan te laten sluiten op de vraag vanuit het bedrijfsleven (zie ook het volgende speerpunt). Daarnaast is het binden van onderwijsinstellingen aan de regio – als instrument om bedrijven en jeugd aan te trekken – een prioriteit voor de regio.

3. Speerpunt Innovatie en ondernemerschap

Ondernemerschap is, in de vorm van een groot aandeel MKB –bedrijven, sterk aanwezig in Midden-Limburg. De financiële positie van het MKB in de regio is sterk in vergelijking met het Nederlandse gemiddelde. De productiviteit echter loopt achter. Innovatie is daarom voor het MKB een belangrijke opgave. Innovatie is daarnaast ook van belang voor het versterken van de concurrentiepositie, het vestigingsklimaat en het profiel van de regio als onderdeel van Brainport. Uitbouw van de samenwerking in de Triple Helix is daarom speerpunt voor de regio. Met deze samenwerking worden ook cross overs tussen sectoren bevorderd. Tenslotte is innovatie belangrijk voor het profileren en versterken van sterke sectoren in de regio, zoals de maakindustrie, leisure, detailhandel, logistiek en agribusiness. Innovatie en samenwerking versterken clustervorming en daarmee het profiel van de sectoren in de regio. De regio ziet het ook als haar taak om ondernemerschap en starters te stimuleren en te begeleiden. Dat kan sectoraal vorm krijgen, zoals met het Retail Innovation Centre, maar ook in algemene zin in de vorm van een loket waarlangs starters en bestaande ondernemers begeleiding kunnen vinden. Tenslotte is voor de ontwikkeling innovatief ondernemerschap in de regio van belang het aanwezig zijn van passende, aantrekkelijke bedrijfsmilieus die voor starters aantrekkelijk zijn.

3.1 Innovatie en ondernemerschap door triple helix samenwerking

Keyport 2020 is een netwerk- en uitvoeringsorganisatie die werkt aan de versterking van de economische structuur en verbetering van het vestigingsklimaat van Midden-Limburg. Binnen Keyport werken onderwijs, ondernemers en overheid – de triple helix – projectgewijs samen. Deelnemers in Keyport zijn de zeven Midden-Limburgse gemeenten en Cranendock. De organisatie Keyport 2020 vervult de rol van verbinder, aanjager en initiator. Een van de belangrijkste opgaven voor Keyport 2020 is het behoud en creëren van werkgelegenheid. Keyport 2020 zet zich daarnaast in om de concurrentie- en innovatiekracht van het (startende) regionale bedrijfsleven te versterken. Innovatie- en werkgelegenheidsstimulering, kennisvalorisatie, het toegankelijker maken van financiering en het wegnemen van knelpunten die het ondernemen belemmeren staan centraal. Daarnaast wil Keyport 2020, samen met het Samenwerkingsverband Midden-Limburg (SML) en de Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML BV) een bijdrage leveren aan een zo optimaal mogelijk vestigingsklimaat als basis om bedrijven te behouden c.q. aan te trekken. Begin 2016 hebben de Colleges van B&W van de Keyport 2020 gemeenten ingestemd met het Routeplan 2016 – 2020. Het Routeplan 2016 – 2020 beschrijft de ambitie van de Stichting Keyport 2020 voor de komende jaren. Behalve op het gebied van innovatie en ondernemerschap, vervult Keyport ook een belangrijke rol op het gebied van afstemming arbeidsmarkt en onderwijs. In 2017 hebben de regiogemeenten besluiten genomen over de financiering van Keyport en daarmee de doelstellingen van het Routeplan.

3.2 Kleinschalige bedrijfsmilieus

Gebleden is dat Midden-Limburg veel MKB-ondernemerschap kent. Daarnaast wil de regio de aanwezigheid en groei van starters faciliteren (zie ook hieronder). Aanwezigheid van passende, kleinschalige bedrijfshuisvesting is een noodzakelijke voorwaarde voor het goed kunnen functioneren van beide groepen ondernemers. Voldoende aanbod van kleinschalige bedrijfsruimtes is daarom cruciaal voor deze regio. Het waarnemen en anticiperen op de precieze behoefte is een zaak van marktpartijen, zoals ontwikkelaars en makelaars. Het is echter aan de regiogemeenten om aandacht en ruimte te geven aan goed onderbouwde plannen en deze te faciliteren. Daarnaast is het aan de regiogemeenten om binnen specifieke gebiedsontwikkelingen, de mogelijkheden te onderzoeken voor ontwikkeling van aantrekkelijke, kleinschalige bedrijfsmilieus. Daarbij gaat het niet

alleen om het creëren van huisvesting, maar ook te zorgen voor het inrichten van een aantrekkelijk, levendig ondernemersklimaat.

3.3 Startersprogramma

Startende bedrijven zijn een belangrijke impuls voor de regionale economische dynamiek. Zij zorgen voor nieuwe werkgelegenheid en geven – mede door innovatieve producten, diensten, werkprocessen – een extra impuls aan de verdere ontwikkeling van de economische dynamiek. Het MKB is de motor van de economie en juist de starter zorgt voor verversing van het MKB. Bovendien groeit het aantal mensen dat de stap maakt naar het zelfstandig ondernemerschap nog altijd. Vanuit Roermond is om die reden een startersprogramma opgestart. Het doel is om starters meer en beter ondersteunen en het vestigingsklimaat voor startende ondernemers verbeteren. Om zo te bereiken dat startende ondernemers succesvoller zijn. Een goed vestigingsklimaat voor startende ondernemers creëren we door o.a.:

- netwerkvorming te stimuleren of creëren ten behoeve van starters onderling, starters en gevestigde bedrijven, starters en onderwijs, starters en gemeente;
- informatievoorziening voor starters, over het ondersteuningsaanbod van externe partijen en gemeente verbeteren;
- het bestaande aanbod van ondersteunende voorzieningen actief onder de aandacht te brengen;
- te onderzoeken of er voldoende toegankelijke en laagdrempelige huisvesting beschikbaar is voor startende ondernemers, met specifieke aandacht voor aantrekkelijke en vernieuwende concepten;

Daarnaast worden starters die al een begin met hun bedrijf hebben gemaakt specifiek benaderd door o.a. in te zetten op professionalisering van de starter in de eerste levensfase van het bedrijf (0-3 jaar), door het aanbieden van kennis en door ze meer en beter te begeleiden in de pré-start fase, zodat ze weloverwogen en goed voorbereid starten, of niet (te snel) starten.

Het startersprogramma is opgezet door en vanuit de gemeente Roermond; de volgende fase is om het verder te ontwikkelen naar een regionaal programma.

4. Vrije tijdseconomie

Vrijetijdseconomie is vanwege de verwevenheid met detailhandel en in bredere zin de vitaliteit van binnensteden en plattelandsgebieden belangrijk voor Midden-Limburg. Toerisme en recreatie brengen bezoekers naar de regio, zorgen voor een bijdrage aan het draagvlak voor voorzieningen, en het gebruik van gebouwen. Toeristische en recreatieve voorzieningen dragen ook bij aan het leefklimaat en daarmee het vestigingsklimaat in de regio. Het potentieel is groot: groen, water en cultuurhistorie zijn rijkelijk aanwezig en zijn binnen Nederland van onderscheidende waarde. Een groot deel van het potentieel wordt ook benut. Toch is er de opgave om te zorgen voor een betere wisselwerking met de beweeglijke vraag van de consument, zowel kwalitatief als kwantitatief. Het gaat daarbij met name om de voorzieningen voor verblijfsrecreatie en de voorzieningen voor dagrecreatie.

4.1 Verblijfsrecreatie

In 2015 heeft de provincie Limburg een zogenaamde vitaliteitsscan gemaakt van de verblijfsrecreatiesector in Limburg. Daaruit is gebleken dat de vitaliteit van de verblijfsrecreatie in heel de provincie Limburg achteruit gaat. Het aanbod in de verblijfssector komt steeds minder overeen met de gevraagde kwaliteit van de consument. Dit speelt vooral op campings en bungalowparken. Een deel van het aanbod zal het 'contact met de toeristische recreatieve markt verliezen'⁵. Er zal daarom een kwaliteitsimpuls gegeven moeten worden aan de verblijfssector, om er voor te zorgen dat de toeristen ook in de toekomst naar de regio blijven komen.

4.1.1 Vitale recreatieverblijven

Aan een deel van de recreatieverblijven die verouderd zijn, kan een kwaliteitsimpuls worden gegeven. Het gaat dan om de bedrijven die levensvatbaar zijn en die ook voldoende beheersmatig opereren. Niet levensvatbare bedrijven zullen gesaneerd moeten worden. Om levensvatbare bedrijven een impuls te geven zal een onafhankelijke vitaliteitsmanager ingezet worden. Deze moet ondernemers verleiden keuzes te maken, ontwikkel- en transformatieprocessen op gang te brengen en te versnellen, beleidsafdelingen te informeren en overtuigen, stimuleren en om doorbraken te realiseren. Deze vitaliteitsmanager adviseert en lost problemen op waar hij dat zelf kan, zet een pool van experts in of verwijst door naar anderen.

4.1.2 Veiligheid en leefbaarheid recreatieverblijven

Op diverse bedrijven vindt vaak onrechtmatige bewoning plaats. Op liefst ca. 50% van de bedrijven worden arbeidsmigranten gehuisvest en/of permanent gewoond. Dit gaat ten kosten van het verblijf recreatieve karakter en de uitstraling naar potentiële bezoekers. Handhaving en interventie is nodig om dergelijke parken weer een toeristisch recreatieve functie te geven. Daarbij zal er voor worden gewaakt dat problemen, zoals onrechtmatige tijdelijke bewoning, zich niet verplaatsen naar een andere locatie. Een integrale aanpak van alle betrokken partijen in de regio is daarvoor noodzakelijk.

4.2 Versterking dagrecreatie

Om het draagvlak voor het potentieel van de toeristisch-recreatieve voorzieningen – zoals bijvoorbeeld de recreatieverblijven - in Midden-Limburg te vergroten, is versterking van het aanbod van dagrecreatie een belangrijk speerpunt. De diversiteit van het dagrecreatief aanbod is een sterk punt van de regio. Echter een deel van de potentie in Midden-Limburg wordt nu nog onvoldoende benut. Onder meer kan de toeristische belevingswaarde van de Maasplassen worden vergroot en

---

⁵ Vitaliteitsscan verblijfsrecreatie Limburg, Provincie Limburg, 2015

verbonden om de potenties te benutten. Hoewel de focus op het Maasplassengebied voor de hand ligt, zal de strategie tot verbreding, ontwikkeling en vernieuwing gericht zijn op het gehele aanbod in de regio.

4.2.1 *Versterking aanbod dagrecreatieve voorzieningen*

Er is een inventarisatie uitgevoerd naar de voorzieningen in de regio en een ruime straal er omheen. De conclusie van deze inventarisatie is dat continu acquisitie gevoerd moet worden om de ontbrekende dagrecreatieve voorzieningen naar de regio te halen. Onder meer gaat het om wellness voorzieningen. Grote investeerders zullen warm moeten worden gemaakt om te investeren in deze regio, die nog veel onderbenut potentieel in zich heeft. Daarnaast ontbreekt het in de regio aan vernieuwende voorzieningen. Lokale ondernemers zullen gestimuleerd moeten worden innovatieve voorzieningen te realiseren die aansluiten bij de veranderde behoeften van de consument. Tegelijkertijd hebben nu al verschillende dagvoorzieningen de nodige groeipotentie. Het doel is om van Midden-Limburg een *all weather* gebied te maken door één of twee beeldbepalende bovenregionale trekkers toe te voegen die aansluiten op de kwaliteiten en uitdagingen van de regio. Hierbij wordt ook gekeken naar evenementen die meer jaarrond geprogrammeerd worden. Idealiter is er een mix van verschillende nieuwe projecten i.p.v. één grote topattractie en wordt getracht om slim gebruik te maken van bestaande voorzieningen. Bijvoorbeeld door te verwijzen naar attracties in aangrenzende regio's, om zo ook de aantrekkelijkheid van de eigen regio te promoten.

4.2.2 *Recreatieve infrastructuur (mountainbikeroutes)*

Een kwalitatief hoogwaardige recreatieve infrastructuur is van belang als basis voor het aantrekken van toeristen en recreanten. Op diverse plaatsen zijn er verbeteringen wenselijk in het bestaande netwerk. Zowel als het gaat om wandelpaden, fietspaden en ruiterspaden. Daarnaast zijn waar mogelijk nieuwe ontwikkelingen, zoals mountainbikeroutes, wenselijk om nieuwe doelgroepen aan te boren. Hierbij gaat het om uitdagende routes aan te leggen die zowel conditioneel als technisch veel vragen van de gebruikers. Behalve dat deze routes voldoen aan deze kwalitatieve eisen (uitdagend), is het zaak conflicten met andere routes op te lossen.

4.3 Promotie

Om meer bezoekers naar de regio te halen is het, behalve verbeteren van de recreatieve voorzieningen, zaak om bekendheid te geven aan de regio. Daarbij zal gebruik worden gemaakt van concrete aanleidingen, zoals de komst c.q. ontwikkeling van nieuwe of vernieuwde voorzieningen. Ook zal worden aangesloten op de promotiestrategie van de provincie. De provincie streeft te komen tot een nieuwe, Limburg-brede marketingstrategie met thematische profilering. Daardoor kunnen specifieke doelgroepen worden benaderd. Gedacht kan dan worden aan thematische promotie van natuur, watersport, cultuurhistorie, etc. De uitvoering van de intensivering van de promotionele activiteiten wordt in principe belegd bij de VVV, waarbij aansluiting bij de provinciale activiteiten uitgangspunt is.

5. Mobiliteit en infrastructuur

Op het gebied van mobiliteit en infrastructuur heeft de regio om verschillende redenen een duidelijke opgave. Deze zijn: de verbindingen met de omliggende economische centra, de hoge pendelgraad en aanwezige knelpunten, het streven om de interne functionele samenhang in de regio te versterken en de ambities op het gebied van groothandel en logistiek. Op het gebied van wegen hebben de verbreding van de A2 en de aanpassing van de N280 - uit oogpunt van leefbaarheid en veiligheid - prioriteit. Ten aanzien van het spoor gaat het om de verbinding Antwerpen-Weert en de aanpak van één of meer stations langs het traject Roermond- Weert. Om het fietsen te stimuleren is het uitbouwen van een utilitair fietsnetwerk noodzaak.

5.1 Verbreding A2

De A2 is, net als de A73, een economische levensader voor de regio. Waar de A73 de regio verbindt met Noord-Limburg, verbindt de A2 de regio met Zuid- Limburg en Brabant. De snelweg is belangrijk voor het economische verkeer naar de regio Brainport. Veel mensen die wonen in Midden-Limburg werken in Brainport. De structurele filevorming op het traject Leenderheide – Vonderen heeft gevolgen voor de leefbaarheid, de bereikbaarheid en het economische vestigingsklimaat in de regio. De beheerder van de weg is echter het Rijk. Het Rijk zal daarom samen met de Provincie, het bedrijfsleven en de regio moeten werken aan oplossingen om deze problemen op de A2 snel aan te pakken. Er is een MIRT- onderzoek⁶ gestart naar de problematiek. De Provincie zal continu pleiten bij het Rijk (en financieel bijdragen) voor een verbreding van de A2 tussen knooppunt Leenderheide en Vonderen naar 2x3 rijstroken. De spitsstrook op de A2 tussen Vonderen en Kerensheide wordt de komende jaren omgezet in een permanente strook waardoor er 2x3 rijstroken richting het zuiden beschikbaar zijn.

5.2 Verkeersveiligheid A73 en N280

In de laatste jaren hebben zich veel ongelukken voorgedaan rondom het knooppunt Vonderen, waar de A2 en de A73 op elkaar aansluiten. Een aantal aanpassingen is noodzakelijk om de situatie rondom het knooppunt verkeersveiliger te maken, onder andere in de situaties van het in- en uitvoegen. Ten aanzien van de verkeersveiligheid speelt ook de functie van de N280 als verbindingroute tussen de A2 en de A73. Ten aanzien van de N280 liggen mogelijkheden voor verbetering van de verkeersveiligheid door het realiseren van ongelijkvloerse kruisingen en overgangen op het traject Weert-Roermond. De N280 is een belangrijke schakel in Midden-Limburg. Een goede doorstroming is van belang voor het ondernemersklimaat en voor bedrijven die zich in de regio willen vestigen. Daarom wordt gewerkt aan een verbetering van de doorstroming en verkeersveiligheid tussen Weert en Roermond. De ruimtelijke en landschappelijke inpassing is belangrijk voor mens en milieu. Barrierewerking door het vervallen van oversteekmogelijkheden moet worden voorkomen. Vervallen N280 gedeelten moeten worden heringericht en sluijverkeer op het onderliggend wegennet moet worden voorkomen. Ook de relatie met de in de regio voorgestane gebiedsontwikkelingen zoals het bedrijventerrein Zevenellen moet niet uit het oog worden verloren en de realisatie hiervan in samenhang met de N280 worden nagestreefd. De realisatie van deze wegverbeteringen is voorzien in 2018-2020.

---

⁶ 'MIRT-onderzoek' wil zeggen dat het is opgenomen in het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport van de rijksoverheid.

5.3 Spoorlijn Weert-Antwerpen

Nieuwe internationale verbindingen versterken de positie van de regio en Provincie Limburg in Europa. Door de realisatie van een personenspoorverbinding Weert - Antwerpen is de regio via Weert - Hamont ook aangesloten op Brussel. Dit zorgt voor agglomeratievoordelen en meer kennisuitwisseling voor zowel Nederlands als Belgisch Limburg. Hiervoor dient de spoorlijn tussen Weert en Hamont beveiligd en geëlektrificeerd te worden. Binnen een paar jaar moet met deze elektrificatie en verdubbeling worden gestart. De provincie zal deze meefinancieren en door de Belgische Spoorwegen (NMBS) laten exploiteren.

5.4 Stoptrein Weert - Roermond met stations in Baexem en Haelen

In het regioprofiel is gebleken dat het voor de regio zaak is de interne verbindingen te verbeteren. De realisatie van een sprinterverbinding tussen Weert en Roermond, met stations in Haelen en/ of Baexem past in dit streven: hiermee worden de oost-west relaties binnen de regio per OV versterkt. De gemeente Leudal is met de stations beter verbonden met Weert en de regio Eindhoven. Dit kan bijdragen aan de ontlasting van de A2, hetgeen een ander speerpunt van de regio is. Daarnaast wordt Leudal beter verbonden met Roermond. Een neveneffect hiervan is dat de N280 richting Roermond wordt ontlast. Dit geldt ook voor de P+R Roermond en het busstation in Roermond. Er zijn er meerdere mogelijkheden om een stoptrein te realiseren. De regio is met de Provincie in overleg over de verbinding Weert - Roermond met stations in Haelen en Baexem en over het opwaarderen van station Roermond waar het provinciale bus- en treinennetwerk wordt verknoopt.

5.5 Snelfietsroutes

De compleetheid van het (snel)fietsnetwerk, de ontbrekende schakels hierin en de E-bike beschikbaarheid hebben bij woon-werkverkeer en scholieren grote invloed op het fietsgebruik. In 2016 is een grensoverschrijdend regionaal snelfietsroutenetwerk ontwikkeld. De realisatie van de daaruit volgende projecten is voorzien tot aan 2020. Het gaat onder meer om haalbaarheidsstudies naar de uitbreiding van snelfietsnetwerk en de aanleg hiervan zoals de snelfietsroute Sittard-Roermond-Venlo. Hier bestaat een grote synergie met de recreatieve routes voor de vrijetijdseconomie recreatie en toerisme.

5.6 Regionaal mobiliteitsknooppunt Roermond

Het station van Roermond wordt in de komende jaren vernieuwd. Behalve het vergroten van de ruimtelijke kwaliteit, is er de doelstelling om het stationsgebied te ontwikkelen als regionaal mobiliteitsknooppunt. Dit betekent de ontwikkeling van de stationsomgeving naar een efficiënt overstapknooppunt waardoor het gebruik van het aanbod aan openbaar vervoer in de regio wordt gestimuleerd. Behalve dat hiermee de interne bereikbaarheid wordt verbeterd, draagt dit speerpunt bij aan het verminderen van congestie en het vergroten van de leefbaarheid in de regio.

6. Circulaire economie

In de circulaire economie draait het hergebruiken van producten en materialen en het behouden van de waarde van grondstoffen. Daarmee worden grondstoffen minder snel uitgeput en de effecten voor de leefomgeving beperkt. Deze opgave is groot en uitdagend. Inmiddels is onomstotelijk vastgesteld dat de kwaliteit van leven achteruit gaat bij het blijvend gebruik van fossiele brandstoffen. Als gevolg van de klimaatverandering worden weersomstandigheden extremer. Dit zorgt in toenemende mate voor negatieve impact op een gezonde, veilige en comfortabele woon – en leefomgeving.

Dergelijke ongewenste ontwikkelingen kunnen met energiebesparing en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen tegengegaan worden. De energietransitie brengt een beweging met zich mee naar een nieuwe en circulaire economie. Nieuwe technieken en innovatie daarop zullen direct en indirect werkgelegenheid creëren. De opbrengst van energiebesparing en de hernieuwbare bronnen betekenen een lastenverlichting en/of opbrengsten die ten goede komen voor de omgeving.

Op dit moment kennen de gemeenten al talloze goede initiatieven en projecten. Variërend van korte termijn projecten tot meer toekomstgerichte plannen. Zevenellen Biobased Economy is daarvan een voorbeeld. De energietransitie en de transitie naar een circulaire economie worden met dergelijke initiatieven in de regio in gang gezet. Echter zonder extra en gerichte inzet zal het beleid niet de benodigde en gewenste versnelling geven om te komen tot de energietransitie.

Het uiteindelijke doel voor de regio is een bijdrage te leveren aan het Europese klimaatakkoord en de CO₂ uitstoot te verminderen. Concreet betekent dit dat de regio streeft gezamenlijk met bedrijven en inwoners in 2020 per jaar 1,5% energieverbruik te besparen en 14% hernieuwbaar op te wekken. Daarvoor zet Midden-Limburg in op energiebesparing en het grootschalig opwekken van hernieuwbare energie zoals zon-, wind- en bodemenergie. Daarbij richten we ons op zowel bedrijven als bewoners. Ook zullen we waar mogelijk maatschappelijk vastgoed benutten om deze doelen te bereiken.

6.1 Zonne-energie

Het gebruik van zonne-energie is één van de kansen om bij te dragen aan hernieuwbare energieopwekking op korte termijn. Zonnestrallen kunnen met panelen omgezet worden in warmte en in elektriciteit. De techniek is 'proven technology': de terugverdientijden maken de investeringen overzichtelijke en aantrekkelijk. Met dit speerpunt wordt ingezet op het verder uitrollen van de opwekking van zonne-energie. De ontwikkeling van zonne-energie richt zich nu vooral op de daken van woningeigenaren. Ook zonder subsidie is het leggen van zonnepanelen op daken een zeer rendabele investering. Steeds meer scholen, sportverenigingen, gemeenschapshuizen enz. zien het als een mogelijkheid om hun exploitatiekosten terug te dringen. Bedrijfspanen blijven nog wat achter op deze ontwikkeling.

Vanwege de toenemende opbrengst van zonnepanelen nemen de grootschalige initiatieven voor zonne-energiesystemen toe. Het betreft grote zonneweides of installaties op grote bedrijfspanen. Dit toont aan dat er grote kansen liggen voor de doorontwikkeling van zonne-energie. Om de toenemende vraag en ruimtebeslag in goede banen te leiden is er een ruimtelijke plaatsingsvisie ontwikkeld door de werkgroep Energie binnen SML. Het uitgangspunt is om zonne-energieprojecten bij doelgroepen te stimuleren en te faciliteren. Het gaat dan om de doelgroepen: woningcorporaties, huurdersverenigingen, woningeigenaren, schoolbesturen, verenigingen, gemeentelijke gebouwenbeheerders, eigenaren van gebouwen met een bruikbaar dakoppervlak en grondeigenaren die gronden ter beschikking willen stellen voor zonne-energie.

6.2 Hergebruik restwarmte

Op het gebied van het gebruik van restwarmte valt nog veel te winnen: de vraag naar warmte omvat bijna 2/3 van het totale energieverbruik. Het hergebruik van restwarmte is vooral in het stedelijk gebied interessant. Voor woningen en bedrijfsgebouwen biedt het inzetten van zonneboilers en warmtepompen kansen. Er zijn ook mogelijkheden om elektrisch te verwarmen (en te koken). Onderzoeken naar het hergebruik van industriële restwarmte zijn gedaan in Weert en Roermond. In het stedelijk gebied zijn er mogelijkheden voor het benutten van restwarmte en het opbouwen van een warmte net. In de plattelandsgebieden, met weinig industrie en een lagere dichtheid van woningen, is die mogelijkheid beperkt. Ondanks eerder subsidie - en financieringsinspanning zijn warmte toepassingen zoals zonneboilers, warmtepompen, warmte-koudeopslag nog maar beperkt toegepast.

Het grootschalig toepassen van aardwarmte is in de regio slechts beperkt mogelijk. Het grootste gedeelte van Midden-Limburg ligt namelijk in de zogenaamde Roerdalslenk. Dat is een beschermd gebied waarin het toepassen van diepe boringen voor Geothermie niet toegestaan is. De mogelijkheden voor het grootschalig toepassen van aardwarmte zijn daardoor beperkt, op een aantal gebieden na die daarbuiten vallen. Een gebiedsgerichte aanpak op kern of wijkniveau is daarom wenselijk. Op gericht gebiedsniveau moeten vraag en aanbod van warmte in kaart worden gebracht en vervolgens op elkaar worden afgestemd. Nieuwbouwprojecten zullen als eerste aardgasvrij zijn, daarna zullen bestaande gebouwen volgen.

6.3 Windenergie

In de energietransitie speelt windenergie een grote rol. Windenergie biedt ook kansen voor een coöperatieve ontwikkeling: er zijn participatiemodellen – energiecoöperaties - waarin inwoners en bedrijven investeren in een windturbine. De opgewekte elektriciteit wordt geleverd aan de leden. De opbrengsten komen ten goede aan de gemeenschap in de vorm van nieuwe duurzaamheidsprojecten.

Een aantal gemeenten in Midden-Limburg heeft in overleg met de Provincie Limburg gezamenlijk beleid opgesteld voor windenergie. De gemeenten Leudal, Weert en Nederweert hebben gezamenlijk uitgangspunten vastgesteld waaraan de ontwikkeling van nieuwe windparken aan moeten voldoen. Per gemeente één nieuw windpark met 4-5 windturbines is één van die uitgangspunten. Overleg met de omgeving en maximaal profijt voor de omgeving, bij voorkeur in een coöperatief model, zijn andere uitgangspunten. Deze gezamenlijke beleidsontwikkeling biedt andere gemeenten in de regio de mogelijkheid om zich bij dit beleid aansluiten.

De uitgangspunten zijn verder uitgewerkt in richtlijnen. Burgers en bedrijven zijn uitgenodigd om aan de hand van deze criteria met initiatieven te komen op het gebied van windenergie. Voor de realisatie van elk initiatief is een planologische procedure nodig.

6.4 Inwoners

Voor huurders en huiseigenaren is met energiebesparende maatregelen en het opwekken van hernieuwbare energie veel te winnen. Niet alleen financieel, maar ook qua comfort en gezondheid. Toch blijken er de nodige beperkingen te zijn voor inwoners om over te gaan tot energiebesparende maatregelen. Dat kunnen financiële zijn, maar ook andere. Voorbeeldgedrag van de burens blijkt vaak van invloed op maatregelen die worden genomen.

Veel maatregelen om energiebesparende maatregelen te treffen zijn in de afgelopen jaren gericht geweest op de woningeigenaar. Om de bestaande woningvoorraad te verduurzamen zijn meestal financiële regelingen in de vorm van subsidies en leningen ingezet. Deels succesvol, gemeten aan het

gebruik van de regelingen. Zonnepanelen zijn daarbij favoriet, energiebesparende maatregelen wat minder. Ondersteunend bij dergelijke regelingen zijn prestatieafspraken met de corporaties gemaakt. Het project Regionale Energieallianties (REA) probeert verbanden te smeden tussen gemeenten, inwoners en energiecoöperaties om een versnelling te krijgen in de verduurzaming van de woningvoorraad. Het informeren en ontzorgen van de woningbezitters is net zo belangrijk als financiële regelingen. Bijvoorbeeld in de vorm van informatievoorzieningen via een website, energiecafés, energiecoaches en dergelijke. In Midden-Limburg zijn energiecoöperaties goed vertegenwoordigd. De energietransitie biedt ook kansen voor een nieuwe lokale initiatieven voor circulaire energie. De opbrengsten van energiebesparing en het opwekken van hernieuwbare energie komen in verschillende opzichten ten goede mogelijk ten goede aan de omgeving.

6.5 Bedrijven

Bedrijven vormen een belangrijke doelgroep als het gaat om energiebesparende maatregelen. Dit heeft alles te maken met het hoge energieverbruik. In de praktijk blijken energiebesparende maatregelen niet altijd aantrekkelijk vanwege de lange terugverdientijd. Met grote bedrijven zijn vaak al aparte afspraken gemaakt voor energiebesparing. De focus in dit speerpunt ligt daarom meer bij de kleinere en/of MKB bedrijven.

Voor bedrijven geldt hetzelfde als voor bewoners: als één bedrijf maatregelen neemt, wordt de kans groter dan een ander dat ook doet. Er zal daarom gezocht worden naar bedrijven die als ambassadeur kunnen dienen en als voorbeeld voor andere bedrijven. Dit kan andere bedrijven inspireren om ook te investeren in energiebesparende maatregelen of energieopwekking. Er zijn talloze dergelijke voorbeeldbedrijven actief in de regio.

Daarnaast moeten bedrijven voldoen aan wettelijke regels voor energiebesparing uit de Wet Milieubeheer. Een project van de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) laat zien dat met relatief geringe inspanningen veel resultaten te behalen zijn. Deze leveren bovendien de bedrijven geld op. Ook de Europese Energie Efficiency Richtlijn (EED) verplicht grote ondernemingen tot het uitvoeren van een energieaudit en het treffen van maatregelen om op die manier en bijdrage te leveren aan de Europese energiedoelstelling om in 20% te besparen in 2020.

Er zijn nog weinig inspanningen gedaan die zich richten op de doelgroep bedrijven. Daar liggen dus nog volop kansen. De RUD speelt daar een belangrijke rol in. Enerzijds wat betreft de advisering maar ook als het gaat om het toezicht op de energiebesparing. De RUD moet daar in voldoende mate voor worden toegerust, qua capaciteit en kennis.

Ook kunnen de bedrijven bereikt worden via afspraken met bedrijfsverenigingen, parkmanagement en of met de inzet van energie-adviseurs. De grote daken van bedrijfspanden en braakliggende industrieterreinen bieden ook veel kansen voor energie-opwekkende maatregelen.

6.6 Maatschappelijk vastgoed

Met maatschappelijk vastgoed worden scholen, gemeenschapshuizen, sportaccommodaties enz. benoemd. Van deze voorzieningen staat de exploitatie steeds meer onder druk. Als er bespaard kan worden op energie en de gebouwen zelf hernieuwbare energie kunnen opwekken, wordt het financiële draagvlak versterkt. Deze doelgroep van gebouwen leent zich uitstekend om tot zichtbare en aansprekende resultaten te komen. Deze kunnen vervolgens een aanjaagfunctie hebben voor andere doelgroepen. Daarnaast hebben maatregelen bij scholen en verenigingen een educatieve functie voor kinderen. De gemeentelijke gebouwen vervullen vooral een voorbeeldfunctie.

In geval van verenigingen zijn het met name de sportverenigingen die in aanmerking komen voor energiebesparing en/of hernieuwbare energieopwekking. De financiën van deze verenigingen zijn vaak niet afdoende om grote investeringen te doen. Ook al zijn die investeringen in een aantal jaren terug te verdienen. Het is zaak om bij verenigingen niet alleen naar inhoudelijke maatregelen te kijken, maar ook naar mogelijke financieringsconstructies. Dankzij een Rijkssubsidieregeling voor sportaccommodaties in 2016 zijn er verenigingen die maatregelen hebben getroffen. Deze kunnen als voorbeeld dienen.

In tegenstelling tot de andere speerpunten zijn het vooral de gemeenten zelf die hier aan zet zijn. De gemeente of aan de gemeente gelieerde organisaties zijn vaak de eigenaar van het maatschappelijk vastgoed. Dit betekent dat ook de financiering voor een groot deel van de gemeenten en organisaties zelf moet komen. Het begint bij de monitoring van het energieverbruik. De grote gemeentelijke gebouwen zijn net als andere bedrijven verplicht in het kader van de Wet Milieubeheer of de EED om maatregelen te nemen.

VI Uitvoering

De structuur van de economische samenwerking in Midden-Limburg

In Midden-Limburg is er sprake van een dynamische aandacht voor de samenwerking op economisch gebied. Via verschillende gremia wordt op verschillende onderdelen samengewerkt. Concreet zijn er binnen het economische domein drie organisaties actief, met elk hun eigen taakveld en werkwijze. Dit zijn het Ontwikkelingsbedrijf Midden-Limburg (OML), Keyport 2020 en het Samenwerkingsverband Midden-Limburg (SML). Hoewel alle drie dezelfde doelstelling nastreven – het versterken van het vestigingsklimaat in Midden-Limburg – zijn de taakstellingen en activiteiten dusdanig uiteenlopend, dat zelfstandig functioneren ten opzichte van elkaar niet alleen legitiem maar ook efficiënt en effectief is. Doordat de partijen zelfstandig ten opzichte van elkaar opereren, hebben ze een duidelijk profiel voor marktpartijen en partners. Daarnaast zijn de activiteiten van de drie organisaties dusdanig uiteenlopend, dat er maar beperkt synergievoordelen te behalen zijn. De structuur van de samenwerking kan daarmee als passend en eenduidig betiteld worden.

Het Ontwikkelingsbedrijf Midden Limburg (OML) is door de deelnemende gemeenten als uitvoeringsorganisatie belast met verkoop van bouw kavels, beheer en herstructurering van bedrijventerreinen en advies en begeleiding in relatie tot deze taken. Daarnaast is de organisatie voor individuele gemeenten belast met specifieke taken als accountmanagement en bedrijfsadvisering.

Keyport 2020 is de organisatie die zich richt op de samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid, de zogeheten triple helix. De organisatie is het platform waar partijen elkaar kunnen vinden voor samenwerking, elkaars netwerkwerken kunnen benutten of financiering kunnen krijgen. De organisatie richt zich op het stimuleren van innovatie, het bevorderen van ondernemerschap en arbeidsmarktoptimalisatie door middel van betere aansluiting van arbeidsmarkt en onderwijs.

Het samenwerkingsverband Midden-Limburg (SML) is de gemeentelijke netwerkorganisatie die zich richt op het creëren van gezamenlijke kaders voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de regio. Binnen de werkvelden van SML vindt overleg plaats over beleidsafstemming en gezamenlijke agendavorming. Onder meer de regionale uitwerking van de Provinciale Omgevingsplan Limburg (POL) worden binnen SML opgepakt. Ook voorliggende strategische investeringsagenda is een product van SML.

De taak – en rolverdeling tussen de drie organisaties kan samenvattend als volgt worden onderscheiden: OML functioneert als gedelegeerd grond- en ontwikkelingsbedrijf met focus op de werklocaties; Keyport als triple helix samenwerking dat projectmatig- en programmatisch werkt aan innovatie, ondernemerschap en onderwijs en SML tenslotte als intergemeentelijk overlegorgaan dat gezamenlijke ruimtelijk-economische kaders en uitwerkingen daarvan ontwikkelt.

Deze taak- en rolverdeling is tevens de wijze waarop de drie organisaties hun inbreng hebben in de uitvoering van voorliggende investeringsagenda. OML is met name betrokken in het speerpunt vitale werklocaties. Keyport heeft een belangrijke rol in het speerpunt arbeidsmarkt en onderwijs en het speerpunt innovatie en ondernemerschap. SML is met name betrokken bij speerpunten vrije tijdseconomie, mobiliteit en infrastructuur en circulaire economie. Daarnaast is SML op onderdelen betrokken bij andere speerpunten, met name als het gaat om gezamenlijke visievorming en afstemming. In algemene zin functioneert SML als bewaker en facilitator van de uitvoering van de agenda.

VOORSTEL UITVOERINGSMODEL STRATEGISCHE INVESTERINGSAGENDA

Inleiding

Voorliggend voorstel schetst het uitvoeringsmodel voor de strategische investeringsagenda zoals die in de afgelopen maanden is opgesteld. In de recentere periode heeft nadere oriëntatie plaatsgevonden op de wijze van uitvoering: hoe kan uitvoering van de investeringsagenda op efficiënte en effectieve wijze tot stand komen? Voorliggend stuk schetst hiervoor een voorstel. Het voorstel is de resultante van overleg met de provincie, ambtelijk overleg en bestuurlijk overleg tussen de trekkers van de investeringsagenda (Weert, Leudal en Roermond).

Voorafgaand

In de afgelopen periode is de strategische investeringsagenda voor Midden-Limburg opgesteld: voor alle zes de opgaven zijn speerpunten geformuleerd. De agenda én de wijze van uitvoering zijn op verschillende momenten besproken in het bestuurlijk overleg van het werkveld EEB. Daarbij is gekozen voor de netwerkbenadering. Deze houdt in dat de uitvoering tot stand komt doordat gemeenten individueel of in coalities aan de slag gaan met projecten. Zodoende wordt ruimte gegeven aan de specifieke belangen van de regiogemeenten.

Om de haalbaarheid en de investeringskracht te toetsen, is een inventarisatie gemaakt van in hoeverre gemeenten prioriteit geven en investeringen hebben gereserveerd voor de speerpunten van de investeringsagenda. Hierbij is gekeken naar de deelverzameling uit de investeringsagenda waar de regio met name zelf mee aan de slag gaat (scenario 3). Uit deze inventarisatie blijkt een gedifferentieerd beeld: er zijn de nodige raakvlakken, echter de prioriteiten zijn gedifferentieerd. Hoe dan ook hebben de projecten als geheel overwegend prioriteit voor de regio.

Provinciale prioriteiten

Op 29 maart jl. heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden met de provincie (door de trekkers). De provincie gaf aan waarde te hechten aan meer focus binnen de investeringsagenda, en deze te richten op 4 à 5 projecten. Deze projecten zouden aansluiting moeten vinden op de bestaande provinciale investeringsprogramma's. Om deze aansluiting te borgen zou de provincie een 'linking pin' aanstellen.

Voorstel uitvoeringsmodel strategische investeringsagenda

Naar aanleiding van het overleg met de provincie, alsmede aanvullende voorstellen voor uitvoering (fondsvorming, prioriteren van lokale projecten) hebben de trekkers Leudal, Weert en Roermond voorliggend uitvoeringsmodel geformuleerd. Hierna volgend wordt dit model beschreven op basis van enkele kenmerken.

1. Focus op drie speerpunten

Op basis van de voorliggende inhoud van de investeringsagenda selecteert de regio een drietal speerpunten. Deze zijn de focus voor de uitvoering van de investeringsagenda, waarbij voor cofinanciering een beroep wordt gedaan op de provincie. De speerpunten functioneren zowel als context voor de lokale prioritering van projecten als de netwerkbenadering.

Met deze focus profileert de regio de investeringsagenda naar de provincie toe en vindt het aansluiting bij de investeringsprogramma's van de provincie - conform de wens van de provincie.

Speerpunten strategische investeringsagenda

1. Vrijtijdseconomie

- Vitaliteit, veiligheid en leefbaarheid recreatieverblijven
- Dagrecreatie en recreatieve infrastructuur (waarbij accent op Maasplassengebied)
- promotie/marketing

2. Vitale werklocaties

- Vrijkomende agrarische bebouwing (VAB)
- Vitale stad (Weert en Roermond)
- Strategische/thematische bedrijventerreinen Nautische boulevard en Zevenellen

3. Innovatie, ondernemerschap en arbeidsmarkt

- Versterken vestigingsklimaat, concurrentiekracht en arbeidsmarkt

2. Financiering

De financiering vanuit de regio geschiedt op basis van bestaande prioriteringen c.q. reserveringen. De gemaakte inventarisatie daarvan biedt hiervoor een eerste indruk. Aan de provincie zal cofinanciering worden gevraagd, waarbij de totale investeringen van de regio in regionale economische samenwerking als financiering vanuit de regio worden aangevoerd. Het gaat dan om investeringen in SML, Keyport, VVV, Gebiedsbureaus, RMO etc.

In de huidige situatie investeert vooral de regio zelf in de economische samenwerking/ ontwikkeling. De investeringen zullen aangevoerd worden als de financiering vanuit de regio in het programma. De verhoging in de bijdrage aan Keyport zal benadrukt worden als voorbeeld van hoe de regio de investeringen in samenwerking én de strategische investeringsagenda al opvoert. Aan de provincie zal worden gevraagd om op programmaniveau te cofinancieren, dat wil zeggen het equivalent in te brengen van de bestaande (en nieuwe - Keyport) investeringen door de regio. Hiervoor is het zaak het inzicht in deze investeringen nog verder aan te scherpen (wordt aan gewerkt).

3. Netwerkenadering

Het oppakken van de projecten – zoals de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing, de maasplassen, recreatieverblijven – ect. kan via de netwerkbenadering tot stand komen. Dat wil zeggen dat coalities van gemeenten met dezelfde prioriteiten ten aanzien van een speerpunt kunnen samenwerken. Echter ook kunnen gemeenten individueel projecten met regionale meerwaarde oppakken, wanneer blijkt dat andere gemeenten niet willen aanhaken. Immers, het uitvoeren van regionale projecten is het niet het doel op zich, maar het economisch versterken van de regio door de doelstellingen van de agenda te realiseren. Dat kan zowel gezamenlijk als individueel.

Consistentie

Door te focussen op deze 3 speerpunten wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de prioriteiten en investeringskracht van de regio alsmede die van de provincie. Daarmee wordt een impuls gegeven aan de uitvoering van de investeringsagenda. Echter deze focus doet niets af aan het belang dat de regio hecht aan de *gehele* agenda, en de resterende speerpunten zoals o.a. arbeidsmarkt en circulaire economie. Deze krijgen echter op een andere wijze uitvoering. Bijvoorbeeld doordat uitvoering en financiering al gaande zijn (bijvoorbeeld mobiliteit en infrastructuur) of doordat geen aanvullende investeringen nodig zijn (circulaire economie). Bovenal blijft de mogelijkheid bestaan om in de toekomst andere projecten aan te dragen die passen binnen de opgaven van het regioprofiel, conform het eerder onderschreven principe van de investeringsagenda als dynamisch werkproces.

De focus op drie speerpunten is met name bedoeld om 1. commitment en investeringen van de provincie te creëren en 2. om regionaal richting te geven aan de benodigde gezamenlijke inspanningen en daarmee de uitvoering van de investeringsagenda aan te jagen.

Vervolg: overleg en onderhandelingen

Voorliggend uitvoeringsmodel schetst de aanpak voor uitvoering van de strategische investeringsagenda. Twee aspecten zullen vanaf heden nadere invulling moeten krijgen. In de eerste plaats de bereidheid van de provincie om commitment aan te gaan om op programmaniveau (kader) afspraken te maken voor cofinanciering; de gangbare financieringssytematiek van de provincie gaat uit van projectfinanciering. In de overleggen die vanaf heden met de provincie over de investeringsagenda gevoerd zullen worden, zal vanuit de regio beargumenteerd worden dat een integrale investeringsagenda, samenhang veronderstelt in de financiering ervan. De gesprekken – onderhandelingen – zullen vooral gaan over mate en wijze van het commitment dat de provincie aan wil gaan ten aanzien van de agenda en de voorliggende uitvoeringssystematiek.

Het tweede aspect behelst de verwachtingen die de provincie zal hebben ten aanzien van de investeringen door de gemeente. Het uitgangspunt is dat de regio al volop investeert in de speerpunten en dat de provincie wordt gevraagd om op programmaniveau mede te investeren. De regio kan vervolgens in overleg met de provincie vaststellen waar de financiering door de provincie zich op moet richten. De vraag is of de provincie zich kan vinden in deze systematiek op programmaniveau, of dat ze vast wil houden aan de nu gangbare systematiek van projectfinanciering. En wat dit zal betekenen voor eventuele aanvullende, projectgewijze financiering door individuele en/of coalities van gemeenten. Dit zal besproken c.q. onderhandeld moeten worden met de provincie. De voorgestelde systematiek kan beschouwd worden als het openingsbod van de regio. Het is ook zaak om de aanstaande fase van overleg met de provincie te beschouwen als een fase van onderhandelingen en deze als zodanig voor te bereiden.

Bijlage 4 Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014

Op 12 december 2014 hebben Provinciale Staten het POL2014 vastgesteld. Op basis van het POL2014 zijn de regio's Noord-, Midden- en Zuid-Limburg aan de slag gegaan om voor een vijftal thema's POL-uitwerkingen te maken. In Midden-Limburg is afgesproken de POL-uitwerkingen binnen SML plaats te laten vinden en door de verschillende werkvelden van SML uit te laten werken. De focus binnen de samenwerking in SML ligt voor deze werkvelden thans dan ook op deze POL-uitwerkingen. Daarnaast heeft SML ook aanvullende ambities geformuleerd, zoals bijvoorbeeld verwoord in de in wording zijnde Strategische Investeringsagenda.

Het POL 2014 is een integrale visie op (het verbeteren van) de kwaliteit van onze fysieke omgeving met als centrale ambitie het realiseren van een voortreffelijk grensoverschrijdend leef- en vestigingsklimaat. POL2014 is in co-creatie met alle Limburgse gemeenten en stakeholders tot stand gekomen, met als motto 'Limburg is van ons allemaal'. In POL2014 staan de regio's centraal. Het plan bevat vanuit dat perspectief ook een samen met de gemeenten opgestelde visie op Midden-Limburg, waarin de kansen en uitdagingen voor deze regio in het fysieke domein centraal staan. In het POL is beschreven hoe we als overheden samen met marktpartijen en maatschappelijke organisaties ervoor moeten zorgen dat we kansen daadwerkelijk benutten en de grote uitdagingen -zoals het wegnemen van de mismatch tussen vraag en aanbod van woningen, winkels, kantoren, bedrijventerreinen en verblijfsaccommodaties en de energietransitie- aanpakken.

Onderstaande tekst gaat in op de stand van zaken van deze POL-uitwerkingen en voorgestelde besluitvorming voor drie van deze POL-uitwerkingen: Regionaal Programma Landbouw en Natuur, Regionaal beleidskader werklocaties Midden-Limburg en Programmaplan Energie. Er wordt tevens een relatie gelegd tussen de POL-uitwerkingen en de Omgevingswet (en de Omgevingsvisie die gemeenten in de komende jaren gaan maken binnen het kader van deze wet), de Agenda voor Midden-Limburg en het economisch profiel van Midden Limburg / Strategische InvesteringsAgenda (SIA).

Stand van zaken POL uitwerkingen.

Een van de belangrijkste uitvoeringslijnen van het POL2014 is de totstandkoming van uitwerkingen per regio voor de thema's: wonen, bedrijventerreinen, kantoren, detailhandel, energie, land- en tuinbouw en vrijetijdseconomie. Daarin vindt een concretisering plaats van de algemene opgaven en principes uit POL2014. De gemeenten in Midden-Limburg zijn samen met de Provincie en stakeholders aan de slag gegaan met deze regionale uitwerkingen. U bent geïnformeerd over de plannen van aanpak voor de regionale POL- uitwerkingen in juli 2015. Dit heeft begin 2016 geresulteerd in bestuursafspraken tussen de zeven colleges van B&W in Midden-Limburg en het college van GS over deze thema's. Hierover bent u in februari 2016 per brief geïnformeerd.

Met uitzondering van de afspraken over het thema wonen hebben de bestuursafspraken het karakter van procesafspraken. Eind 2017 worden de afspraken per werkveld geactualiseerd, bijvoorbeeld waar het gaat om de verdere toepassing van de opgeleverde producten.

Relatie met omgevingswet

De POL uitwerkingen zijn tevens belangrijke bouwstenen voor de omgevingsvisie en –plan uit de Omgevingswet. De Omgevingswet verplicht gemeenten om, in afstemming met hun omgeving, één Omgevingsvisie op te stellen. Dit houdt in samen met buurgemeenten, inwoners, bedrijven, instellingen, verenigingen en (keten)partners voor het hele grondgebied. In de Omgevingsvisie leggen

Samenwerking Midden-Limburg

gemeenten hun strategische hoofdkeuzes van beleid voor een veilige en gezonde fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast. Ook de Provincie is verplicht om een Omgevingsvisie vast te stellen. De wet treedt op 1 juli 2019 in werking. Na de zomer van

2017 wordt duidelijk of deze datum haalbaar is. De implementatiedatum van 1 juli 2029 schuift niet op. Dit betekent afstemming van beleid en visie tussen de POL uitwerkingen en alle Omgevingsvisies die gemaakt dienen te worden. En afspraken maken over wat iedere gemeente hierover opneemt in haar Omgevingsvisie. Ook over wat in het omgevingsplan wordt vastgelegd in regels. Belangrijk is om in dit proces de betreffende gemeenteraden hierin mee te nemen.

Relatie met SML (*Agenda voor Midden Limburg, economisch profiel van Midden Limburg en de Strategische Investeringsagenda*)

De POL-uitwerkingen passen binnen de ambities die Midden-Limburg heeft geformuleerd in de Agenda voor Midden Limburg. Ze leveren tevens een bijdrage aan de Strategische Investeringsagenda die is opgesteld en ook verband houdt met de PS-motie Werrij. De Strategische Investeringsagenda vertaalt het economisch profiel en de bijbehorende opgaven in een aantal prioriteiten voor Midden-Limburg en ligt in het verlengde van de Agenda voor Midden-Limburg.

POL-uitwerkingen:

a. Regionaal beleidskader werklocaties.

Eén visie voor bedrijventerreinen, winkelgebieden en kantoorlocaties. Er is samen met de provincie gewerkt aan een evenwichtige ruimtelijk-economische ontwikkeling, die past bij de uitdagingen van de regio op het vlak van detailhandel, bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Zo wordt sturing gegeven aan het probleem van aanbodoverschot en de regionale afstemming daarover georganiseerd. De beleidsvisie moet (verdere) ontsporing voorkomen én duidelijkheid bieden over bestaande locaties, ontwikkelmogelijkheden en nieuwe initiatieven naar de markt toe. Dit alles is vastgelegd in het regionaal beleidskader werklocaties.

b. Programmaplan energie.

Door de provincie is het Energiedashboard ontwikkeld. Met deze tool is het energieverbruik van de regio en de gemeenten in beeld gebracht. Ook de theoretische potentie voor het opwekken van hernieuwbare energie is normatief berekend. De opgave voor de energietransitie is veelomvattend en groot. Het Programmaplan Energie geeft richting aan de energietransitie middels de programmalijnen Warmte, Wind, Zon, Inwoners, Bedrijven en Gemeente. In het actieplan Energie is dit verder uitgewerkt in de aanjagende en stimulerende rol die bij de regio ligt. Doel is een bijdrage te leveren aan het Europese klimaatkkoord en de CO₂ uitstoot te verminderen. Verder brengt energietransitie tevens een beweging met zich mee naar een nieuwe en circulaire economie. Nieuwe technieken en innovatie zullen direct en indirect werkgelegenheid creëren. De opbrengst van energiebesparing en de hernieuwbare bronnen betekenen een lastenverlichting en/of opbrengsten die ten goede komen aan de omgeving en de economische ontwikkeling. De gemeenten kunnen kiezen om aan onderdelen van het actieplan energie deel te nemen.

c. Regionaal Programma Landbouw en Natuur.

Het Regionaal Programma Landbouw en Natuur (ambitienota) is tot stand gekomen door een intensief traject van interviews met betrokkenen, bijeenkomsten met stakeholders en gemeenten. Samen met deze partijen zijn de thema's benoemd die regionaal van belang zijn zoals: Verbindend Landschap, Gezonde Leefomgeving en Duurzaam Ondernemen op duurzame locaties. Het resultaat is een thematische agenda waarin is aangegeven wat ons te doen staat en hoe we dat willen doen. Ten aanzien van verbindend landschap moet gesteld worden dat het geen thema is waarvoor een POL uitwerking moet worden opgesteld. Het Regionaal Programma bevat tevens een uitvoeringsagenda met mogelijke regionale projecten en activiteiten die passen in de regionale ambitie. Om optimaal

Samenwerking Midden-Limburg

regionaal samen te werken is een regionaal platform met stakeholders en andere belanghebbenden nodig.

Voor de uitvoering van het Regionaal Programma zijn middelen nodig zowel voor ondersteuning van het proces (o.a. begeleiden

regionaal platform, opstellen van ruimtelijk profiel voor landschap) als voor projecten (o.a. sloopregeling voor vrijkomende agrarische bebouwing). De gemeenten kunnen kiezen om aan onderdelen van het uitvoeringsprogramma deel te nemen. Het onderdeel Strategie Leegstand met o.a. sloopregeling voor Vrijkomende Agrarische Bebouwing is opgenomen in de Strategische Investeringsagenda.

d. Evaluatie regionale leidraad mestverwerking.

In de regio Midden-Limburg is een voorlopige leidraad regionale mestverwerking van toepassing voor de periode van 1 jaar. De leidraad is bedoeld om de initiatieven voor mestverwerking in de regio op een uniforme manier te beoordelen. Op deze manier wordt 'shopgedrag' voorkomen en wordt kennis over dit thema gebundeld. U bent hierover geïnformeerd in de raadsinformatiebrief van februari 2016. Afsproken is om de werkwijze na 1 jaar te evalueren. De evaluatie is in maart 2017 uitgevoerd en de bevindingen sporen aan tot continuering van de leidraad.

De POL uitwerkingen zijn daar waar van toepassing inhoudelijk op elkaar afgestemd door de werkvelden. Het betreft in concreto de samenhang tussen werklocaties en de VAB's.

Vervolg

Zodra de drie POL-uitwerkingen Regionaal Programma Landbouw en Natuur, Regionaal beleidskader werklocaties Midden-Limburg en Programmaplan Energie bestuurlijk zijn vastgesteld, zal gevraagd worden om commitment voor de drie POL-uitwerkingen, door de visies en ambities door colleges en gemeenteraden vast te laten stellen. Op een later moment zal een meer uitvoeringsgericht voorstel volgen, waarin middels een keuzevoorstel ook bepaald gaat worden in welke mate de verschillende Midden-Limburgse gemeenten willen participeren in de uitwerkingen. Hierbij zal ook de financiële afweging een rol spelen. Deze onderdelen, die financiële middelen behoeven, zullen separaat via de werkvelden aan de colleges en raden worden voorgelegd.

Gedurende de komende maanden zullen de gemaakte bestuursafspraken ambtelijk binnen de werkvelden worden onderzocht op de mate waarin deze zijn vervuld of nog in ontwikkeling zijn. Ook wordt gezien waar aanpassingen van het tijdspad nodig zijn en waar eventuele nieuwe afspraken rond de POL-uitwerkingen opportuun zijn. Vervolgens worden de resultaten in september/oktober geagendeerd voor de verschillende bestuurlijke werkveld overleggen van SML. Deze POL-bestuursafspraken kunnen dan eind oktober aan de Midden-Limburgse colleges en GS worden voorgelegd.